

Міністерство освіти і науки України
Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II
Кафедра педагогіки та психології

Реєстраційний № _____

Бакалаврська робота
ВИХОВНЕ ЗНАЧЕННЯ КАЗОК У ЩОДЕННОМУ НАВЧАЛЬНО-
ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

ЯКОБ МЕЛІНДА СТЕПАНІВНА

Студентка IV-го курсу

Спеціальність: 012 Дошкільна освіта

Освітній рівень: бакалавр

Тема затверджена на засіданні кафедри

Протокол №1/2019

Науковий керівник:

Чопак Єва В.
викладач

Завідувач кафедрою _____

Біда Олена А.
доктор пед. наук, професор

Робота захищена на оцінку _____, «__» _____ 2020 року

Протокол № _____ / 201__

**Міністерство освіти і науки України
Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II**

Кафедра педагогіки та психології

Бакалаврська робота

**ВИХОВНЕ ЗНАЧЕННЯ КАЗОК У ЩОДЕННОМУ НАВЧАЛЬНО-
ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ**

Освітній рівень: бакалавр

Виконала: студентка IV-го курсу
спеціальності 012 Дошкільна освіта
Якоб Мелінда Степанівна

Науковий керівник: Чопак Єва. В.
викладач

Рецензент: Габода Єва Б.
ст. викладач

**Ukrajna Oktatási és Tudományügyi Minisztériuma
II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola**

Pedagógia és Pszichológia Tanszék

**A MESÉK NEVELŐ HATÁSA AZ ÓVODÁSKORÚ GYERMEKEK
MINDENNAPJAIBAN**

Szakdolgozat

Készítette: Jakab Melinda

IV. évfolyamos Óvodapedagógia

szakos hallgató

Témavezető: Csopák Éva

tanár

Recenzens: Gabóda Éva

adjunktus

Зміст

Вступ	6
I. Розвивати і виховати з допомогою казків	8
1.1. Інтелектуальний, фізичний, моральний розвиток дитини.....	8
1.2. Розвиток мова і мовлення	9
1.3. Розвиток дитячих ігри	10
1.4. Казкою проти агресії.	12
1.5. Цінність казки у вихованні	13
1.6. Обробка казків, гра драми і лялькових ігр	14
1.6.1. Сучасна угорська дитяча література.....	17
1.7. Народні казки	17
1.8. Казки про тварин, фабули.....	18
1.9. Казки про фей.....	19
1.10. Роль віршів і римів.....	20
II. Дослідження	22
2.1. Підготовка анкетування	22
2.2. Структура дослідження.....	23
2.3. Батьки які брали участь у дослідженні.....	29
2.4. Результати.....	30
2.5. Висновки дослідження	43
Висновки.....	44
Резюме.....	45
Список літератури	46
Додатки	48

Tartalom

Bevezetés.....	6
I. Mesével nevelés és fejlesztés	8
1.1. Szellemi, testi, lelki fejlődés	8
1.2. Nyelvelsajátítás, a beszédfejlődés.	9
1.3. A gyermek játékfejlődése	10
1.4. Mesével az agresszió ellen	12
1.5. A mese értéke a nevelésben.....	13
1.6. A mese feldolgozása, drámajáték, bábjáték.....	14
1.6.1. Modern magyar gyermekirodalom	17
1.7. A népmesék szerepe	17
1.8. Az állatmesék, fabula	18
1.9. A tündérmesék	19
1.10. A versek, mondókák szerepe	20
II. Kutatás. A mese fontossága az óvodáskorú gyermekek életében.....	22
2.1. Kérdőív előkészítése	22
2.2. Kutatás felépítése.....	23
2.3. Kutatásban részt vett szülők	29
2.4. Eredmények	30
2.5. Kutatás összegzése.....	43
Összefoglalás	44
Rezümé	45
Felhasznált irodalom	46
Mellékletek	48

Bevezetés

A gyermekek azokból az ingerekből tanulnak, amik nap, mint nap érik őket. A környezete segít abban, hogy fejlődjön, nagy hatást gyakorolnak rá, a szülők, az óvodapedagógus, a későbbiekben pedig a tanár. A gyerekekkel foglalkozó felnőtteknek a legfőbb feladata, hogy reális képet mutassanak a világról, az őket körülvevő dolgokról. A gyermekek életébe, amikor belép az óvónő, akkor a gyermek az ő személyiségéből és stílusából fog tanulni, fejlődni és ismeretekkel gazdagodni.

Az óvónő beszédstílusa, mimikája, hanglejtése segíti, biztatja a gyermeket abban, hogy elsajátítsa az anyanyelvet. A gyermekek számára a kommunikáció elengedhetetlen, hiszen, amikor óvodások lesznek a beszéd és a hangok tiszta kiejtése még nem mindig megy, viszont az óvónő beszédével biztatást nyerhetnek, ezáltal a beilleszkedés is könnyebben megy. A még nem beszélő gyermekek anyanyelvének elsajátítását, különböző játékokkal, szerepjátékokkal, mondókákkal, illetve meséléssel fejleszteni tudjuk.

Az anyanyelv szoros kapcsolatban áll a mesével. Az anyanyelv, a család után második legfontosabb színtere az óvoda. Bár az anyanyelvünket örököljük, de a kifejező, tiszta beszédet tanulnunk kell. Az anyanyelvi képességének fejlesztése az óvodások életének a mindennapjaiban jelen kell, hogy legyen.

Szakdolgozatom első fejezetében olyan kérdésekre keresem a választ, hogy a gyerekek a mesék által milyen értékekkel lesznek gazdagabbak, az agresszív vagy dühöngő gyerekeket, hogyan tudjuk megnyugtatni a mesével, illetve a mesékkal hogyan lehet játszani, előadni és hogyan bővíti ezáltal a szókincsük.

Azért választottam ezt a témát mivel nagyon fontosnak tartom azt, hogy a gyermekek a mesék által egy olyan világba csöppenhessenek, ahol megtapasztalhatják, mi az, hogy jó és mi az, hogy rossz, milyen a becsületes ember és milyen az, aki csak a saját javát nézi. Az erkölcsösségen túl a képzelőerejük színesebbé válik, megfelelő viselkedési stílusokat tudnak elsajátítani. A mesék általában úgy végződnek, hogy a negatív szereplő valamilyen büntetést kap a tettei miatt. A gyereket ezzel arra sarkalja, hogy a negatív szereplőről nem ajánlatos példát venni, ugyanis a gyerekek, akár a felnőttek, mindig az elismerésre, jutalomra, tiszteletre vágnak. A pozitív szereplő épp ezért lesz kívánatos számukra. A gyerekek beleképzelik magukat a pozitív szereplő helyzetébe és hasonlóképpen szeretnének eljárni. Előtérbe kerül ilyenkor a szülők iránti tisztelet, a barátságos magatartás, a jószívűség. A mese tehát egyenlő az erkölcsi neveléssel. A gyerekek becsületet,

tisztességet tanulnak belőle. Szakdolgozatomban több oldalról szeretnék rávilágítani arra, hogy a mese mennyire fontos egy óvodáskorú gyermekek számára.

Szakdolgozatom második fejezete a kutatás. Kutatom témája: „A mese fontossága az óvodáskorú gyermekek mindennapjaiban”. Feltételezem, hogy az óvodáskorú gyerekek szülei figyelmet fordítanak nemcsak a mesenézésre, hanem a meseolvasás fontosságára. Kutatásommal ezt szeretném bizonyítani. Illetve arra keresem a választ, hogy a mostani óvodáskorú gyerekek mely meséket hallgatják a legszívesebben, melyik a legkedveltebb mesetípus számukra.

Munkám megírásában több szakirodalom is a segítségemre lesz. Alapműként szeretném venni *Zilahi Józsefné: Az óvodai nevelés játékkal, mesével* című könyvét, *Pálfi Sándor: Óvodapedagógiai módszertani kézikönyvét*, és *Dankó Ervinné: Irodalmi nevelés az óvodában* című könyvét. A szakirodalom számomra egy útmutató, hogy megértsem, mennyire elengedhetetlen az óvodában a mese, és azt, hogy milyen nagy hatással van a gyerekek mindennapjaiban, és milyen gyógyító hatása van.

I. Az óvodás gyermek fejlődése

Az óvodás gyermek, hat éves koráig, különböző fejlődéseken megy keresztül. Ezek a változások lehetnek szellemi, lelki vagy testi fejlődések. Az óvodapedagógusnak mindig szem előtt kell tartani a gyermek életkori sajátosságát, hiszen a pozitív fejlődés szempontjából ez elengedhetetlen. Minden életkornak megvannak a sajátosságai, éppen ezért meg kell keresni azt az utat, amelyet a gyerekekkel végig járunk azért, hogy minden téren a fejlődése a lehető legjobb úton tudjon haladni.

1.1. Szellemi, testi, lelki fejlődés

Minden ember különböző, és épp ezért a fejlődés sokféle nézőpont szerint tanulmányozható. Vannak tanulmányok, amelyek az emberi fajra jellemző fejlődést tanulmányozzák, de akadnak olyanok is, amelyek az egyedfejlődést.

A fejlődést, vannak, akik biológiai hatást, mások pedig a környezeti hatását tartják elsődlegesnek. Ebből kifolyólag több kutatást is végeztek, és épp ezért rengetek elmélet született, amelyek vagy kiegészítik egymást, vagy más- más szemléletűek (Maródi 2013).

Egy embert tulajdonságai lehetnek veleszületett tulajdonságok, vagy szerzett tulajdonságok. Az ember életében ez a két tulajdonság áll egymással szemben. A veleszületett tulajdonságok azok a tényezők, amelyek egy meghatározott ingerekre mindig ugyan úgy reagálnak. Ezek a hatások mindig kész állapotban vannak és a gyermek nem tanulta sehol (Huszti 1942).

A gyermek egészséges lelki fejlődéséhez elengedhetetlen az érzelmi biztonság, a táplálkozás és a megfelelő élettér. Ezek a dolgok a legfontosabban az egészséges lelki fejlődéshez. Az édesanya egy érzelmi biztonságot tud nyújtani, ami a gyerek számára nélkülözhetetlen, mivel ezt semmi mással nem lehet pótolni. Épp ezért, ha már nem az első gyerek születik a családba fontos, hogy a nagyobb testvér tudjon mindarról, hogy ez mennyire fontos a kistestvérnek, hogy később ne alakuljon ki a nagyobb gyerekben féltékenység, vagy az „én már nem vagyok fontos” érzés (Rigler, 2019).

A gyermekek fejlődése változó, ezért 5 éves korig a következő képen fejlődik:

- 1 hónapos kor: A keze ökölben, az édesanyja hangjára megnyugszik, sírással jelez.
- 2 hónapos kor: A fejét már emeli, a kezét nyitogatja, jellemző már a mosolygás .
- 3 hónapos kor: Stabilan tudja tartani a fejét, megfogja a tárgyakat, követi szemével a hang irányát.

- 6 hónapos kor: Forog, biztosan fogja meg a tárgyakat, egyik kezéből képes a másikba tenni, lábujjait a szájába veszi, hangosan nevet, gagyog, érti a mimikát.

- 9 hónapos kor: Ül, mászik négykézláb, eszik a kezével, érti a tiltó kifejezéseket, figyel a nevére.

- 12 hónapos kor: Egyedül áll, ül, megtesz néhány lépést, első szavak kiejtése, halandzsázik, néhány szót már ért, jellemző a funkcionális játék, szeparációs szorongás.

- 18 hónapos kor: Önállóan jár, firkál, felmászik dolgokra, épít, utánozza a felnőtteket, leveszi a cipőjét, vagy a zokniját, használ néhány szót.

- 2 éves kor: Már futni is képes, lapozza a mesekönyvet, kezet mos önállóan, kanállal eszik, megtalálja az elrejtett játékot, jellemző a szimbolikus játék, kifejezi az akaratát.

- 3 éves kor: Ugrál, váltott lábbal megy a lépcsőn, gyöngyöt főz, 250 szót használ, mondatokat mond, megnevezi az általa készített rajzot, szobatiszta, tudja a nemét, jellemző a szerepjáték.

4 éves kor: Egy lábon ugrál, önállóan öltözködik, mesét mond, érdeklődik minden iránt, felismerhető rajzot készít, ismeri a családtagjai nevét, van barátja.

5 éves kor: megáll egy lábon pár másodpercig, tanul biciklizni, érthetően beszél, együtt játszik a többiekkel szexuális kíváncsiság, indulatos (Maródi, 2013).

1.2. Nyelvelsajátítás, a beszédfejlődés

Az, hogy a gyermek hogyan veszi tudatába a nyelvet, két hagyományos felfogás alakult ki. Az első az empiristák szerint születésünkkor a tudat tiszta (tabula rasa), minden új ismeretet tapasztalat útján szerzünk meg. A második a racionalisták, vagy nativisták szerint, az alapideál már születésünk pillanatától tudatunkban van. A 20. század első felében a bihaviorizmus kiterjedt a nyelvtanulásra is, aminek a lényege az, hogy a gyermek utánzás útján sajátítja el a nyelvet. Ez viszont csak részben magyarázza az anyanyelv elsajátítását. A kognitív elmélet szerint a gyermek konstruálja a nyelvet. A legtöbb információt a környezetéből szerzi illetve öröklés útján, állapították meg a 20. század végén előtérbe kerülő interakcionista elmélet képviselői (Neuberger, 2014).

Ahhoz, hogy a gyermek beszéde zökkenőmentesen tudjon fejlődni elengedhetetlen a jó artikuláció és a jó hallás. Jelentős szerepet tölt be a grammatikai fejlődés. Születéstől három éves korig a gyermek beszédfejlődése gyors változásokkal folyik. Hatéves korra a gyermek már hosszabb mondatokat képes mondani és bővebb a szókincse. Az anyanyelv elsajátítását 1-10 éves kor között határozzák meg. Viszont fontos, hogy a gyermek

megkezdje 6-7 éves korban az anyanyelv használatát különben a folyamat nem lesz sikeres.

A gyermek beszédének fejlettsége felmérhető különböző tesztekkel vagy akár tesztelés nélkül is. A legtöbb ilyen vizsgálatok a gyermekek szókincsét méri fel illetve megnyilatkozásait. A kutatók keresik arra a választ, hogyan jelennek meg az első szavak és miként változtak meg ezek az elmúlt időben. Az, hogy a gyermek milyen hamar képes megtanulni az anyanyelvet sok mindentől függ. Függhet a nemtől, az intelligenciától, a társadalmi háttértől vagy a személyiségtől is (Gósy, 1999).

Fontos, hogy a szülők megfigyeljék, mikor kezd el a gyermek beszélgetni és odafigyelni a környezet hangjaira. A gyermek, ha betöltötte a harmadik életévét és szókincse csak 5-10 szavas, illetve minőségi eltérést mutat akkor különböző nyelvi fejlődési zavarok állhatnak a háttérben. Oda kell arra is figyelni, hogy a gyermek reagál-e a környezet hangjaira.

A gyenge nyelvfejlődés mögött különböző okok állhatnak fent. Sokszor genetikai, egyéb kórereditű fejlődési zavar, illetve szociális zavar áll a háttérben, ilyen például Down-szindróma, hallászavar, vagy autizmus. Azok a gyermekek, akik nehezen tudják magukat kifejezni, különböző dalok, mesék segítenek elsajátítani a nem beszélő, vagy keveset beszélő gyermekekkel a nyelvet és ez megadja nekik a kifejezés örömét. A sok játék elősegíti a gyermekeknek a kapcsolatteremtést.

Az óvónőnek olyan beszéd magatartást kell kialakítani, ahol az óvónő motiválja a gyermek közlési vágyát. A gyermek, ahogyan hallja a többi embert kommunikálni ez egy minta és ez alapján tudja elsajátítani a helyes nyelvezetet (Rosta, 2006).

1.3. A gyermek játékfejlődése

A játék az óvodások legfőbb tevékenysége, ami semmi mással nem pótolható. Az intézményes nevelésben az egyik legfőbb feladata az óvodapedagógusnak, hogy a gyermekeknek biztosítani tudja a feltételeket ahhoz, hogy a gyermek játszani és játszva tudjon fejlődni. A mai feltételeknek hála, már a gyerekeknek nem az a legfontosabb, hogy legyen hely hol játszani, ugyanis az már biztosítva van, hanem az, hogy legyen a gyerekeknek ideje játszani.

Sokszor előforduló tényező az, hogy az óvónő a gyerekek foglalkozásával túl sok időt vesz igénybe, ezért a gyerekeknek nem marad sok idejük a szabad játékhoz, viszont ez nem kizáró ok arra, hogy egyáltalán nem fontos a foglalkozás és a közös játék, viszont ezt valahogy harmonikusan kell összehozni, hogy legyen idő a gyerekeknek a szabad játéokra és a közös játéokra is (Zilahi, 1996).

Piaget a gyermekek játékát vizsgálta és ezt különböző szempontok szerint csoportosította:

1. Gyakorló játék: Körülbelül másfél éves korban a fő játéktípus. A legfontosabb a funkció öröm, az érzékszervi- mozgásos szellemi képességnek felel meg.

2. Szimbolikus játék: Második életévüket betöltött gyerekeknél formálódik ki. A gyerek szimbolikus képeket használ a játéka során, utánozza a társait, vagy a felnőtteket.

3. Szabály és konstrukciós játék: Körülbelül 5-7 éves korban alakul ki. Ekkor már elfogadja a gyermek a társait és vele együtt játszik.

Alapvetően, amikor a gyermek bekerül az óvodába, fejlődik különböző területeken. Fontos a szabadjátéknál, hogy az óvónő csak szemlélő legyen, és ne avatkozzon bele. Ilyenkor fejlődik a gyerekeknek leginkább a fantáziájuk (Zilahi, 1996).

A szabadjátékon kívül az óvónő is játszhat közösen a gyerekekkel. Különböző játéktípusokat ismerhetünk, ami a fejlődés biztosítja elő a gyerekeknél:

- Szabályjáték: legfontosabb célja, hogy a gyerek megerősítse a szabálykövető magatartást. A szabályjátékot a nagycsoportosok komolyan veszik és megértik, hogy a szabály nem miatta vannak, hanem azért, hogy védjék a játékot (1. sz. melléklet).

A szabályjátéknál, azoknál a gyerekeknél, akik csálnak, vagy megsértik a szabályokat, különböző büntetéseket kell kitalálni, hogy a gyerekek megértsék, miért is olyan fontos, hogy betartsuk a szabályt, különben a játék értelmetlenné válik (Bús, 2008).

A játék már a pici babák számára is elengedhetetlen tényező, hiszen ezek a tevékenységek örömet nyújtanak, motiválja a kíváncsiságukat. Ennek köszönhetően ismerik meg a körülöttük lévő világot.

Az első két hónapban a gyermekek még véletlenszerű mozdulatokat végeznek, az anyukájuk kelti fel a legjobban az érdeklődésüket. Amikor a gyerekek már három hónaposak, akkor felfedezik a kezeiket, nagy figyelemmel követik a számukra még reflexes mozdulatokat. Körülbelül négy hónapos korában jön rá arra, hogy ezeket a kézmozdulatokat ő uralni tudja. Miután már tudja irányítani a mozdulatait, érdeklődését fogja mutatni a játékok iránt, először csak megszorítja vagy dobálja, így tanulja meg érzékelni azokat. Az első év végére a játszás már összetettebbek. Egyre ügyesebb és bonyolultabb játékokat is kipróbálnak, ilyen lehet például: A dobozba belepakolják a játékaikat.

A második évben a játékokat már kezdi megkülönböztetni, szívesen rakosgatja egyik dobozból a másikba, kiválogatja, szín szerint stb. A gyermek megtanulja a játékokat a

funkciói szerint is csoportosítani, például: a takarót a hálóba viszi, a poharat a konyhába, illetve eljuttatja a babákkal a pelenkázást, fürdést, stb.

A harmadik életévben a gyermekek leginkább az építő játékokat választják. Ebben a korban nagyon szeretik utánozni a felnőtteket, a felnőttek munkáit, és ezekhez tárgyakat is használnak. Nagyon sok kérdésük van a gyermekeknek, érdeklődésük nagyon tág és sokszínű (Korintus, n.é.).

1.4. Mesével az agresszió ellen

Az agresszióknak több kiváltó oka is lehet. Ezek legtöbbször azoknál a gyermekeknél jelentkeznek, akik valami miatt szoronganak, félnek. Az agressziót a gyermekeknél nemcsak a családon belüli viszályok váltják ki, hanem az is, ha a szülők a gyermekeiket túlságosan féltik. Ilyenkor olyan kép alakul ki a gyermekek előtt, hogy ők tehetetlenek, törékenyek, gyengék és túl nagy falat számukra az élet. Akkor is kialakulhat szorongás, ha a szülők nem határozottak. Ez a gyermeknek olyan érzést ad, mintha a szülők nem tudnák őt megvédeni.

A gyermekekben az agressziót legtöbb esetben a szorongás váltja ki. A legfőbb feladata a szülőnek, hogy megkeresse azt az okot, ami miatt a gyermek fél, vagy szorong és mihamarabb meg kell szüntetni azt. Előfordul az, hogy a szülőnek ezt nem sikerül kézben tartania, ilyenkor viszont fel kell keresni egy szakembert.

Az agresszió olyan cselekvés, melynek a szándéka az, hogy valakiben, vagy valamiben kárt tegyünk. Két féle agressziót különböztetünk meg: instrumentális és indulati. Az első akkor következik be, ha a gyermek csak így tudja megvalósítani a tervét, a második pedig akkor, ha készletet érez arra, kárt tegyen a másikban (Ranschburg, 1981).

A gyermekek agressziója nemcsak tettekben mutatkozhat meg, hanem akár szavakban is. Leginkább ide sorolandó a csúnya, trágár szóhasználat. A gyermekek többsége beéri az ilyenfajta agresszióval. A cél nem az, hogy sikerüljön megfékezni a dühöngő öt évest, hanem az, hogy meg tudjuk szüntetni az ilyen viselkedésformát (2. sz. melléklet).

A gyermek a környezetéből tanul, könnyen befolyásolható, és sokszor azt teszi, amit lát, tehát, ha látja, hogy a szülők kiabálnak, veszekednek egymással, könnyen mintaképed tud róla venni. A gyermeknek azt kell éreznie mindennap, hogy ő fontos, szükség van rá, teljes értékű. Nagyon veszélyes, ha a szülők úgy gondolják, hogy ha megkapja a gyerek azt, amit akar, akkor abbahagyja ezt a viselkedést. Tilos az agressziót „megjutalmazni”. A gyerek ezt úgy éli meg, ha agresszívan viselkedem, vagy csúnyán beszélek, akkor a szüleim megveszik, amit szeretnék, csak hagyjam abba.

Amit a szülőnek tudniuk kell, az agresszív viselkedésre nem kell figyelni. Ilyenkor a gyerek könnyen tudja provokálni magát, és ha rá figyelünk, csak olajt öntünk a tűzre. A legjobb, amit tehetünk, kézen fogjuk a gyereket és szépen nyugodtan átvisszük egy másik szobába. Négyszemközt pedig mondjuk el a gyermeknek, örülnék neki, ha megnyugodna és így mindketten újra jókedvűek lehetnénk, ha pedig ez nem sikerül, akkor továbbra sem kell róla tudomást venni és meg kell várni, míg a gyerek megnyugszik. Mihelyt abbahagyja, újra pozitívan kell hozzáállni (Gerline, 1993).

1.5. A mese értéke a nevelésben

A pedagógia már a múlt században felfedezte a mese értékét. A mesének nevelői hatása van. A mese él és uralkodik a gyerekek fölött. Fontos ezért, hogy megválogassuk azt, hogy milyen mesét olvasunk a gyerekeknek, vagy legalább is mielőtt felolvasnánk a gyerekeknek, legalább egyszer olvassuk el előtte, hogy minden megfelelő-e. Nem minden mese lehet megfelelő, mivel nem minden gyerek egyforma, de ez is csak a ritka esetek közé sorolhatóak. Mivel a gyermeki fantázia hatalmas, ezért a mesét is olyanra alakítja, amit fel tud dolgozni. Előfordult olyan, hogy megpróbálták bizonyítani, hogy a mesék károsak lehetnek a gyerekekre nézve, mivel tartalmaz sok babonát, barbárságot, de ez is csak egy túlkomplikált gondolat, mivel a gyermek nem úgy látja, ahogy a felnőttek (Nógrády, 1917).

A szülőknél egyre több elvárásuk van az óvoda felé: legyen idegen nyelvi oktatás, számítógépes ismeretterjesztés, mivel attól tartanak, hogy ebben a rohanó világban a gyerekeik le fognak maradni ezért a társadalmi kényszer arra veszi rá őket, hogy sok felesleges dolgot elvárjanak a kis óvodáskorú gyerekektől. Szerencsére az óvodák többsége még afelé hajlik, hogy a gyerekeknek a játék és a mese a legfontosabb a megfelelő fejlődés szempontjából (Zóka, 2007).

A mese olyan művészi alkotás, amely egyben állásfoglalás a felismert valósággal szemben. A műfaj összetettségét bizonyítja, hogy olyan epikai műalkotásról beszélünk, amelyben fantasztikus, csodás, illetve valószerűtlen, hihetetlen elemek jellemzően előfordulnak. A mese már ősrégi epikai műfaj, és a következő jellemző rá:

- Az emberi gondolkozásmódját tükrözi a kultúrtörténetben.
- Tanítást nyújt a világról.
- Társadalomtörténeti háttere van.
- Megtalálható benne a vallás.
- Színhagyomány ápolta a kezdetekben, még az írásbeliség megjelenése előtt.

- Sajátos esztétikuma irodalomművészetet teremt, morális rendezettsége pszichológiák és pedagógiák bázisa.

A mese tehát ősrégi epikai narráció, az epikai mű nem olykor verses, de jobbra prózában írt tartozéka. Rendre vizsgálják, mint létértelmezést, kulturális jelenséget, irodalmi stílust, műfajt és típust vagy nyelvi-stilisztikai kreációt (Erdélyi, 2013).

A jól kiválasztott meseanyag segítségével az irodalom betöltheti eredetei szerepét az óvodában. A mese képes olyan „varázssz eszközként” működni, mely miközben örömet okoz, élményt szerez, észrevétlenül fejleszti az értelmi, érzelmi, szociális kompetenciákat (Zóka, 2007).

1.6. A mese feldolgozása, drámajáték, bábjáték

A mesét az óvodában különböző játékos módszerrel elő lehet adni, mit a nevelőnek, mint a gyerekeknek. A gyermekek a mesékre szeretnek visszagondolni és szóval vagy tevékenységgel fel is eleveníteni.

A mese feldolgozását a következő módszerekkel lehet feldolgozni:

- Meseprodukció: a gyermek önálló mesemondása

Ez a módszer, minden tekintetből hatásos lehet, mivel fejleszti a gyerekek gondolkodását, fantáziáját és mindemellett az anyanyelvét is. A gyerekek, amikor egy mesét már sokszor hallanak, akkor azokat a jellegzetességeket, hogy hol történhetett az esemény, kik voltak a szereplők, megjegyzi, és a későbbiekben, ezek feleleveníti. Akkor beszélünk reprodukív fantáziáról, amikor a hallott történetből felidézi a részleteket, produktívra pedig akkor, amikor a gyermek, saját gondolatával pótolja a hiányzó részt.

Az óvodában ezt a módszert minden napossá kellene tenni, mivel a gyermekek önbizalma erősödik, a szókincse gyarapszik, megismer új dolgokat, mindezek mellett megtanulja a választékos szóhasználatot. Bátrabbá válnak, megtanulnak összefüggően beszélni.

Eleinte csak tömören összefoglalja az eseményeket, ekkor kell az óvónőnek bekapcsolódnia és kérdezni vagy irányítani: Mi történt még? Hogy nézett ki a főhős? Volt-e társa? Merre indult? A mesélésnél, ha a gyermek hibás kifejezést használ, akkor mintaadással javítsuk (Tancz, 2011).

- Mesefolytatás, mesebefejezés

A meseolvasáshoz nyugodt légkört kell teremtenie az óvodapedagógusnak. Egy gyerekek által jól ismert mesét kell először bevetni, és olvasás közben félbeszakítani.

Ilyenkor a gyermekeket kérjük meg, hogy fejezzék be a történetet, mi volt ezután. Amikor ez már látszólag jól működik, akkor egy új mesével is lehet próbálkozni.

Ez a módszer is arra szolgál, hogy a gyermekek fantáziáját, anyanyelvét fejlesszük (Szinger, 2008).

- Gyermekmese egy- egy mesehősről

Gyakran megfigyelhető, hogy amikor a gyermek tevékenységeiben megjelenik egy- egy mesehős. A gyermekek örömmel mesélnek az ismert mesehősökről. A gyermekeknek ez a fantáziáját könnyen be lehet csempészni a mesemondásba még pedig úgy, hogy önállóan kitalál egy mesét a kedven mesehőséről.

Az óvodapedagógus motiválhatja a gyermeket úgy is, hogy megkérdezi: Ki szeretne mesélni a kiscicáról? Ki akar mesélni az elvarázsolt hercegről?

- Meseátstrukturálás

Ez a módszer arra szolgál, hogy a gyermekek egy jól ismert meséből, valami újat hozzanak létre. Megváltoztatják a szereplők tulajdonságait, vagy új hősöket találnak ki. Arra kell figyelni, hogy az eredeti mesének a fonala megmaradjon.

- Mese mimetizálása

Ez nem más, mint a mesék eljátszása, vagy a főhős utánzása. Ez a módszert a gesztusokkal, mimikával próbálják előadni. Ezt úgy is el lehet játszani, hogy az óvodapedagógus olvassa a mesét és egyes részeknél megáll. Ezután utalásokat ad a gyermekeknek, például: legyünk mi is olyan picikék, mint a mesében a törpék. Legyünk óriások. Képzeld el, hogy fák vagyunk és fúj a szél. Akár az egyik gyermeknek a fülébe súghatunk egy mesei cselekményfordulatot, ezt eljátssza, és a társaknak ki kell találniuk, mit játszott el, és miből való a megjelenített meserészlet (Tancz,2005).

- Mesemondás eszközökkel

Sok eszköz állhat az óvodapedagógus rendelkezésére, amikor egy mesét be szeretnének mutatni a gyerekeknek. Vannak különböző képes mesekönyvek, esetleg figurák, plüss játékok, diafilmek. Mesét mondani akár eszközökről, játékokról, képekről is lehetséges. A gyermek a kedvenc játékáról is alkothat egy mesét. Ez azért jó, mert a gyermekek a mesét a sajátjuknak érzik, a képzelőerejét használja, ösztönzi a gyermeket a szóhasználatra (Szinger, 2008).

A drámajáték egy irányított képességfejlesztő módszer, melyet többnyire az óvónő kezdeményez. A gyerekek szeretik beleélni magukat különböző mesékbe, és szereti elképzelni azt, hogy ők a mese főszereplői. A gyerekek nem azért dramatizálnak, hogy szerepeljenek, hanem ez a tevékenység a gyermekek személyiség formálását nagyban

befolyásolja. A produktív fantáziának az eredménye a mimika, hangsúly, mozdulatok és a tekintet.

Óvodás korban a gyerekek már felismerik a jó és a rossz közötti különbséget. Ahhoz, hogy a dramatizálás sikeres legyen, különböző tényezők biztosítására van szükség. Az első az a megfelelő életkor. A gyermekeknek a mesét érteni kell, hogy később megszülethessen a drámajáték. Miután elolvastuk a mesét, meg kell győződnünk arról, hogy a gyerekek értették a történet lényegét és tanulságát. A második fontos lépés az, hogy a mesét többször olvassuk fel a gyerekeknek. Előfordulhat olyan, hogy a gyereknek elterelődik a figyelve, és egy pillanat múlva már nem tudja, hogy hol tart a történet. A harmadik fontos lépés a díszlet. A díszletet akár a gyerekekkel közösen is elkészíthetjük. Az utolsó lépés a szereplők kijelölése. Elsőként az önként jelentkezőket nevezzük ki, majd pedig helyet csinálunk a többieknek, és a közönségnek (Tancz, 2005).

A drámapedagógia lehetőséget nyújt a gyerekeknek arra, hogy egy-egy esemény valódi élménnyé váljon. Segíti a gyerekeket abban, hogy kreatívak legyenek, sok új ötletük támadhasson, képzeletük sokszínűen fejlődjön. A drámajáték egy képzeletvilágot teremt, aminek a szereplői maguk a gyerekek. Új tapasztalatot gyűjthetnek, problémákat vetít ki és old meg (Bolton, 1993).

Ahhoz, hogy megszervezzünk egy drámajátékot a következőre lesz szükség:

- Első lépésként azt kell figyelembe vennünk, hogy a gyerekek mire képesek. Azt is szem előtt kell tartani, hogy volt e már hasonló a csoporton belül, vagy pedig ez az első. Az óvodapedagógusnak el kell döntenie, hogy mit szeretne fejleszteni ezáltal.

- A drámajáték címe, témája. Ezt az óvodapedagógus a csoporttal vagy akár egyénileg is eldöntheti. Fontos, hogy mielőtt belevágunk, tájékoztatjuk a gyerekeket, hogy mi fog most történni, és mit szeretnénk elérni a drámajátékkal.

- Fontos, hogy olyan téma legyen a középpontban, ami érdekli a gyerekeket. A kicsikben gyakran felmerülnek különböző kérdések, és erre az óvónő építeni tud.

- Meg kell találnunk a tökéletes helyszínt. A helyet próbáljuk a lehető legjobb módon kihasználni.

- Fontos azok a szóhasználatok alkalmazása, amelyek megegyeznek akár egy színházi előadással.

- Eredmény: tapasztalatok gyűjtése (Pethőné, 2005).

A mese előadásának módjai közé soroljuk a bábozást. Ezek olyan kisebb előadások, amelyek cselekvését nem emberek, hanem bábok adják elő. A bábjáték hazája India. Az

első báboknak íródott szöveg már közel ezer éves. Magyarországon a bábozás lehetőségei eléggé szűkösek. Az elsők közé sorolhatjuk a betlehemezést (Szóke, 1998).

A bábjáték egy önálló műfaj, amelynek a különlegessége, a báb használata. A bábjátékot három kategóriába oszthatjuk:

- Művészi bábjáték: ennek a műfajnak a színpad a helyszíne.

- Komikus bábjáték: fő cél a közönség megnevettetése.

- Népi bábjáték: középpontjában a népszokás van. Ide tartozhat a Betlehemezés és a Farsang. A bábok embereket helyettesítenek (Láposi, n. é.)

A bábok nagyon sokfélék és sokszínűek lehetnek. Mozgatását tekintően vannak olyan bábok, amelyeket felülről mozgathatunk és vannak olyanok, amelyeket alulról. Azok a bábok, amelyeket felülről mozgathatunk általában fonalon vagy húron szokták leengedni a színpadra. Erek a bábok azért különlegesek, mert minden egyes testrészük külön mozgatható. Az alulról mozgatható bábok, rengeteg típusát ismerhetjük és akár a gyerekekkel is elkészíthetjük. Az óvodában leggyakrabban kesztyűs bábokat használunk. Olyan bábokkal is találkozhatunk, amelyek fakanálból készültek, vagy egy egyszerű botbábú (Szóke, 1998).

1.6.1. Modern magyar gyermekirodalom

A modern mesék azok a mesék, amelyek korszerűek, és kortárs írók tollaiból jöttek létre. Ide csak azok a művek sorolandóak, amelyek stílusa a jelen koré. A gyermekirodalom is érintett. A modern korban megváltozott a gyermekeszmény. A gyerekek már önálló személyiségek, megváltozott a gyerekek szülőkkel való kapcsolata. A felnőtt nem szeretné vezetni a gyereket, hanem inkább együtt játszik és szórakozik vele. Ez a felfogás először az irodalmakban jelent meg és csak később a jelen korban. A gyermekirodalom három korszaka ismeretes:

- Felerősödik a háború után a gyermekközpontú pedagógia. A költők a gyerekeknek írnak.

- A 80-as évek elejéig sikeres a gyermekirodalom, részese lett az óvodai nevelésnek.

- Napjainkban egy kicsit hanyatlásnak indult, mivel a pedagógusok úgy érzik nem szükséges mindig a foglalkozásokhoz a mese (Gábor, n.é.).

1.7. A népmesék szerepe

A magyar népmesék nagyon sokszínűek, változatosak. Ez azért van így, mivel az emberek kezdetben a mesét csak szájhagyomány útján adták tovább, később pedig ezeket a

meséket le is jegyezték. Az első népmese gyűjtők a Grimm fivérek voltak. A 18. században Magyarországon is gyűjteni kezdték. A legismertebb magyar népmese gyűjtő volta Benedek Elek és Arany János (Pap, 1991).

A magyar népmese megjelenik az óvodai élet mindennapjaiban. Ezeknek a meséknek tartalmi formái lehetőséget ad arra, hogy a gyermek új szavakkal, kifejezésekkel ismerkedjen meg. Ez egy olyan műfaj, amihez könyv se szüksége, hiszen a mesék annyi fajtáját ismerjük, hogy az óvodapedagógus akár saját maga is előadhatja. Mivel szájhagyomány útján terjed, ezért néhány elemet ki is lehet belőle hagyni, vagy cserélni. Nemcsak az óvodapedagógus adhatja elő ezeket a meséket, hanem akár a gyerekek is, ezáltal is fejlődik az anyanyelvük. Ezek a mesék úgy alakultak ki, hogy az emberek mindig tettek hozzá egy kicsit, vagy elvettek belőle, ezért van az, hogy egy népmesének, akár három, négy változatát is ismerjük.

Sokszor lehet azt hallani az emberektől, hogy a népmesék félelmetesek, miért kell egyáltalán ilyen típusú meséket olvasni az óvodában, mivel olyan eseményeket is tartalmazhat, ami félelmetes, ijesztő lehet egy kisgyerek számára. Ilyen például a sárkány, boszorkány, róka, háborúk, kardok (3. sz. melléklet).

Ezek a tényezők nem minden esetben lehetnek rosszak, hiszen a gyermekeket ezáltal önbizalmat nyernek, bátorra teszi őket. Előfordulhat az is, hogy felkavarja őket, de az óvodapedagógusnak az a feladata, hogy úgy adja elő ezeket a meséket, hogy a gyermek úgy érezze ő is bátor és szembe mer szállni a félelmekkel (Dankó, 2004).

Ritka az olyan gyermek, aki nem szeretné a magyar népmeséket. Ezek a mesék hallgatása az egyik legélvezetesebb események egyike közé sorolható. A népmesék hallgatása a felnőttek számára is ünnepszerűnek tekinthető, felidézi a gyermekkorát, eszébe jutnak azok a tényezők, események, élmények, amit belőle váltott ki, amikor az óvó nénije, édesanyja vagy nagymamája mesélte neki.

A mesélőre is pozitív hatással lehet, hiszen minden alkalommal újraéli a gyermekkorát. Pozitív hatást gyakorolhat az anyanyelvre is, hiszen a régies szóhasználat kíváncsivá teszi a gyermekeket, és minden alkalommal gyarapszik a szókincsük.

Egyik fontos tényező, hogy a mesék elmondása, elolvasása után a gyerekeket nem szabad faggatni, vagy ismétlő kérdéseket feltenni. Ez azért fontos, mivel maga az óvodapedagógus sem tudja, honnan ered a mese, mivel szájhagyomány útján terjedt, de annak érdekében, hogy a gyermekek ne maradjanak élmények nélkül, beszélgetések által felmérheti, hogy milyen hatást gyakorolt rá a mese. Egy másik egyszerű formája a rajzolás,

aki szeretné, lerajzolhatja a kedvenc jelenetét, szereplőjét, egy számára fontos eseményt (Zilahi, 1996).

1.8. Az állatmesék, fabula

A fabula, rövid, csattanós mese, amelyekben az állatok emberi tulajdonságokkal vannak felruházva. Ezek a mesék abban is különlegesek, hogy olyan dolgok is emberi tulajdonságot kapnak, amelyekre eddig csak tárgyként tudtunk tekinteni, gyakran más tárgyak is szerepelnek: beszélhetnek a növények, tárgyak, vagy bármi más. Leggyakrabban egymással szemben álló dolgok, vagy élőlények szereplőiről szó, például: Az egér és az oroszlán (Bernáth, 2006).

Gyakran előfordul a magyar népmesékben is, hogy az állatok úgy viselkednek, akár az emberek. A felnőttek ezt lehet furcsának tartják, mert ők inkább a reális megközelítés hívei, viszont a gyerekek számára szinte természetes. Ennek ellenére az óvodapedagógusoknak nagyon körültekintőnek kell lennie, és olyan fabula mesét kell választania, ami fejlesztő hatással gyakorol a gyermekekre. Ezek a mesék a gyermekek fantáziáját is megmozgatják.

Érdekes arra odafigyelni, hogy melyek azok a mesék, amelyek építő jellegűek, és amelyek hasznosak a gyermekek fejlődése szempontjából. Az állatmeséknek az egyik legszebb varázsa, amit óvodás korban érhetünk el leginkább a gyermekeknél az, hogy a gyermek megtanulja tisztelni és szeretni a körülötte lévő állatvilágot. Megtanulja, hogy még a legkisebb és leggyengébb főhős is nagyot cselekedhet (4. sz. melléklet)

A gyermekekre nézve ez fontos lehet, mert így hasonlítani tudja magát egy-egy szereplőhöz és így ő is bátrabbnak érzi magát. Megtanulja tisztelni a természetet. Ha megfelelő állatmesét választ az óvónő, illetve az évszoknak megfelelően az pozitív hatással lesz a későbbiekben a személyiségfejlődésükre.

A klasszikus Grimm és Andersen mesékben gyakran horrorisztikusnak tűnő állatok is megjelennek. Ilyen például a hétfejű sárkány. Valóban válthat ez ki félelmet és szorongást, ezért érdemes ezeket a meséket három éves kor felett inkább mesélni.

Három éves kor előtt fenn annak a veszély, hogy a mesék szorongást válthatnak ki. Ilyen idős korban inkább érdemes rövid rímes meséket alkalmazni, amiben nincsenek harcok vagy gonoszak. Legalkalmasabbak a háziállatokról szóló mesék. Nem szabad, hogy ezek a mesék hosszúak legyenek. Nagyon szeretik három éves kor előtt a gyerekek a cicáról és kutyáról szóló rövid kis történeteket (Szilágyi, 2007).

1.9. A tündérmesék

Az egyik legkedveltebb mesetípus óvodáskorban a tündérmesék. Az ilyen mesetípusoknál az a jellemző, hogy a végén mindig minden jóra fordul. A gonosz elnyeri méltó büntetését a jó pedig jutalmat kap. A jó vég nagyon fontos. A tündérmese csak így képes betölteni a szerepét, mivel ez erőt ad a gyermekeknek, hogy higgyen abban, amit tényleg akar, azt véghez tudja vinni. A tündérmese nemcsak a gyerekeknek, hanem a felnőtteknek is hordoz egy fontos üzenetet, mégpedig azt, hogy a jó győz, és a gonosz elbukik, és ezért fontos, hogy az életüket úgy éljék le, hogy mindig kedvesek legyenek másokkal, mert ha gonoszak, akkor elbuknak (5. sz. melléklet).

A tündérmese szerkezetét tekintve a következő üzeneteket hordozzák:

- A harmónia mindig megbomlik, ezért újra meg kell küzdeni érte.
- Bármilyen jó az otthon melege, az embernek dolga van a világban, ezért neki kell, hogy vágjon a világnak, hogy a sűrű erdőben megtalálja a saját útját.
- Aki tesz valamit, csak az képes elérni a céljait. Elég érettnak kell lennie arra, hogy kapcsolatot teremtsen az emberekkel, hogy empátiával forduljon mindenkire.
- Néha nehéz az út, de semmit nem adnak ingyen, ezért testi és lelki megpróbáltatások jöhetnek.
- A jó mindig diadalmaskodik, a gonosz elbukik.
- Fontos a bizalom mások iránt, de vigyázni kell, nehogy az irigy emberek céltáblájává váljunk, mivel a győzelmet sok ember irigyelheti.
- Mindenkinek meg van az esélye a boldogságra, mindenki egyszer belép a felnőttek világába és fontos, hogy akármennyi akadályba ütközünk, mindenkivel szemben jól kell viselkedni.

A tündérmesék által a gyermekekben kialakul egy erkölcsi norma. Megpróbál azonosulni a főhőssel és megtetszik neki a jó főhős, és mint egy példakép úgy fog rá tekinteni (Bárdos, 2015).

1.10. A verse, mondókák szerepe

A gyermek fejlődését különböző külső hatások befolyásolhatják. Minden életkorban megvannak a gyermek testi és lelki szükségletei. Amikor kiválasztunk egy verset, melyet be szeretnénk mutatni a gyerekeknek, figyelembe kell venni azt, hogy a tartalma érthető legyen, sokszínű legyen és egyben figyelemfelkeltő.

A mondókák a gyermekek nagy kedvence. Ezek rövid és ritmikus verses textusok. A gyerekek szeretnek játszani a hangokkal, szeretnek mutogatni a mondókákra, a mondóka szövege jó benyomás kelt a kicsikben (Pálfi, 2015).

A versek konkrét dolgokról szólnak leginkább. Ami nagyon jellemző rá, az a költői képek megjelenése. A versek sorai gyakran ismétlődnek, játékosak, ütemesek. A verseken keresztül a gyermek megismerheti a körülötte lévő tárgyak funkcióját, az állatok tulajdonságait, sokszínűségét, megismeri az ünnep valódi jelentőségét, illetve megtanulja tisztelni a természetet. Különböző verses mesékkel is megismerkedhetnek a gyerekek óvodás éveik alatt.

A gyermekek számára a vers és a mondóka egy örömforrás. A különböző mondókáknak személyiségfejlesztő hatása is lehet. Az óvodában a mindennapi mondókázásnak köszönhetően a gyermekek lelki fejlődése egészségesen fejlődik (Pálfi, 2015).

A versek érzelemformáló hatással bírnak. A verselés élménye a ritmushoz köthető, vagyis az ütemes hangzása a mondókáknak vagy verseknek a gyermekek pozitív érzelmi hatását válthatja ki. Minél gyorsabban mondunk egy verset, annál élénkebbé teszi a gyermekek élményét, viszont minél lassabban mondjuk, annál unalmasabbá válik, viszont lehet ennek nyugtató hatása is.

A tempón kívül van még egy lényeges dolog, ami a verselés közben megváltoztathatja a gyermekek érzelmét, ezt pedig nem más, mint a magas és mély hangok. Az adott verset, ha magas hangon kezdjük el, akkor vidámnak tűnnek, de ha a verset mély hangon mondjuk, akkor komolyságot és szomorúságot válthat ki a gyerekekből. A hangoknak van még egy típusa, amikor a mássalhangzók kemények, akkor a vers harciassá vagy határozottnak tűnhet. A verselés tehát egyaránt gyakorolhat pozitív vagy negatív érzelmeket. Minden azon múlik, hogy hogyan adjuk elő. Kerülni kell a monoton verselést, mivel ezzel a gyermekek figyelmé könnyen elterelődhet (Dankó, 2004).

A verseknek és a mondókáknak nem csak érzelmi, de nevelő hatása is van:

- Az alkotásoknak meggyőző hatású, fejlődik a gyerek értelme, fejlődik a képzelőereje a versek által.

- A versbe a gyerek teljesen bele tudja magát élni, ezáltal ő is a vers szereplőjévé válik.

- Segíti a gyermeket abban, hogy ki tudja magát fejezni.

- Az anyanyelv szépségével, szókincsével egy élményt nyújthat a gyerekek számára.

- Felfedezi azt a tényt, hogy az emberek nagyon sokszínűek és mások lehetnek.

- Ezek az élmények más művészeti ágakkal is összekapcsolhatóak, ilyen lehet az, amikor a gyerek lerajzolja a versben hallott élőlényt, tárgyat (Pálfi, 2015).

II. Kutatás

A mesék és mesekönyvek, szinte minden olyan házban előfordulnak, ahol gyermekek vannak. A mai világban minden lehetőség adott arra, hogy a gyermek szebbnél szebb mesekönyvekhez juthasson. Egyre elterjedtebbek azok az internetes oldalak, ahol minden este új mesékkal csalogatják, hívogatják a mesére vágyó gyermekeket.

Modern világunkban egyre elterjedtebb az internetes mesenézés, ezek pedig behálózzák a gyermekek figyelmét. A szülők gyakran az mesenézéssel próbálják helyettesíteni az esti mesét. Sok szülő gondolja úgy, hogy a mesenézés is lehet fontos annyira, mint a meseolvasás. Persze ez a feltételezés nem minden esetben igaz, hiszen vannak olyan szülők, akik egy nap akár többször is olvasnak a csemetéknek mesét. Minden életkorban más és más szükségletei vannak a gyermeknek, éppen ezért nem meglepő az sem, ha a gyerek egyik héten minden nap mesét akar olvasatni, viszont van olyan hete, amikor a szülő által felkínált mesélést visszautasítja.

Szakdolgozatomban azt fogom vizsgálni, hogy az óvodáskorú gyermekek az óvodán kívül hogyan jutnak a meséhez saját otthonaikban. Keresem arra a választ, hogy milyen típusú meséket választanak a gyermekek otthonaikban, illetve milyen típusú könyveket és meséket szeretnek hallgatni. Kutatásomban a szülők válaszára voltam kíváncsi. A célomat úgy kívántam elérni, hogy egy kérdőívet jutattam el a szülőkhöz, amelyben különböző típusú kérdésekre kellett válaszolniuk.

Kutatásomban arra a kérdésre keresem a választ, hogy az óvodáskorú gyerekek szülei, milyen szintű figyelmet fordítanak a meseolvasásra és annak fontosságára.

2.1. Kérdőív előkészítése

Az általam választott témának megfelelően fogalmaztam meg a kérdőívemben szereplő kérdéseket. Olyan típusú kérdéseket boncolgatok, amelyek véleményem szerint nagyon fontosak lehetnek, mégpedig azért, mert a gyermekek szellemi épüléséhez elengedhetetlen. Az óvodában minden lehetőség adott a mai világban arra, hogy a gyermek hozzá tudjon jutni a meséhez. Az óvodapedagógusok mindent megtesznek annak érdekében, hogy a gyerekek fantáziáját fejlesszék, éppen ezért a mese elengedhetetlen eleme a foglalkozások felépítésének.

Több típusú kérdést tettem fel, mivel minden oldalról meg szeretném vizsgálni azt, hogy az otthoni környezetben az ovisok hogyan viszonyulnak a mesékhez, és a szülők hogyan viszonyulnak a gyerekhez. Éppen ezért szerepel olyan kérdés a kérdőívben, ami

arra tér ki, hogy a szülők inkább a TV elé ültetik be esténként a gyermeket, vagy pedig mesélnek neki. Arról is szeretnék tudomást szerezni, hogy a gyerekek az otthoni környezetben milyen meséket hallgatnak szívesen, milyen gyakran, ők válasszák-e ezeket a meséket?

A kérdőívben összesen tizenöt kérdés szerepel. Ezek a kérdések részben összefüggőek, viszont eltérőek is. Minden kérdéshez tartozik kettő, három vagy négy válaszlehetőség. Az utolsó az egyedüli olyan kérdés, ahol a szülő saját maga válaszol (6. sz. melléklet).

2.2. Kutatásom felépítése

A kérdőívet olyan kérdések alapján állítottam össze, hogy a végén meg tudjam vizsgálni azt, hogy a gyermekek az óvodát elhagyva, milyen szinten és milyen mesékhez jutnak a saját otthonaikban. Mindezek mellett arra is keresem a választ, hogy különböző életkorban a szülők és a gyerekek milyen típusú meséket választanak. A kérdőív anonim, sem a szülő sem a gyermek nevét nem kell feltüntetni sehol.

A kérdőívben szereplő első kérdés az, hogy a kérdőívet kitöltő szülő gyermeke hány éves. A vizsgált gyermekek életkora kettő és hat év. Bölcsődés gyerekeken vizsgálatot nem végeztem. Azért fontos meghatározni a gyermekek életkorát, mert különböző életkorban különböző dolgok keltik fel a gyermek érdeklődését. A két végét, vagyis a kettő és hat éves gyerekek figyelmét más időintervallumban tudjuk lekötöni. Ez azt jelenti, hogy a két éves gyerekeknek rövidebb csattanósabb mesét ajánlott olvasni, míg a hat éves gyerekek már a bonyolultabb, hosszabb meséket kedvelik.

Minden gyerek más és más. Éppen ezért a kutatásomban a gyermekek életkorát figyelembe véve vonom le a következtetéseket.

A második kérdésben a gyermekek nemét kell feltüntetni. A kutatást nemek szerint is megpróbálom csoportosítani. A kislányokat és kisfiúkat más típusú mesék érdekli, éppen ezért fontos megvizsgálni erről az oldalról is.

A harmadik kérdésben arra keresem a választ, hogy a szülők milyen gyakran olvasnak mesét a gyerekeiknek. A kérdésre négy lehetséges válasz van. Az első válaszlehetőség a minden este olvasom mesét. Ez azt jelenti, hogy mindennap legalább egyszer a szülő kezébe kerül a mesekönyv.

Az esti mese nagy hatást gyakorol a gyermekekre. Nem feltétlenül a mesét fogja értékelni a gyermek, hanem azt, hogy a szülő mellette van és a napi stresszt a mesélés már csak levezeti. Nélkülözhetetlennek tartom az esti mesét, mivel ébredés után és lefekvés előtt nagyon fontos a szülő közelsége, hiszen ez megnyugtatja a gyermeket.

A második válaszlehetőség a heti három négy alkalom. A gyermek az otthonában tehát egy héten legalább három alkalommal találkozik, érintkezik a mesével. Ez a nap bármely szakaszában lehet, illetve a gyermek igénye szerint.

A következő válaszlehetőség az, hogy egy nap a szülő többször is olvas mesét. A gyermek óvoda után még igényli a mesét, és a szülő egy nap két három mesét is elolvas.

Az utolsó válaszlehetőség a havonta egy két alkalom. Ennél a variációnál két opció is lehet. Az első az, hogy a gyermek óvoda után már nem igazán igényli a közös mesélést, illetve az is számításba jöhet, hogy a szülő nem ajánlja fel a gyermeknek a meseolvasás lehetőségét.

Kérdőívem következő kérdésében arra keresem a választ, hogy az óvodás gyermekek milyen típusú meséket választanak az otthonaikban. Az óvodapedagógusok különböző életkorban különböző meséket ajánlanak. Előfordulhat olyan, hogy egy három éves gyermek még sosem hallott népmesét, viszont az anyukája vagy apukája minden este ilyen típusú meséket olvas. Különböző mesefajtákat soroltam fel. Ilyen a népmese, műmese, verses mese, vagy lehet az egyéb opciót is választani, vagyis nincs a felsoroltak között.

Népmesét az óvodáskorú gyermek az óvodában nagyon sokat hallhat, viszont a népmesékhez a gyerekek otthonaikban, a TV-ben is hozzájuthatnak. Kíváncsi vagyok arra, hogy hány szülő olvas népmesét a gyermekének.

Második opció a műmese. Ezek azok a mesék, amelyeket ismert emberek írtak. Nyelvezetére a választékos szóhasználat a legjellemzőbb. A modern világunkban ezek azok a mesék, amelyekkel a gyermekek nagyon könnyen azonosulni tudnak, olyanok, mintha a jelenben játszódnának. Keresik a választ olyan kérdésekre, amelyek foglalkoztatják a gyermeket. Az erkölcsösség, becsület, szeresd a társaidat, elfogadás mind- mind alkotóelemei lehetnek. A legújabb mesekönyvek nagy hangsúlyt fektetnek a szeretetre.

A harmadik válaszlehetőség a verses mese. Nagyon izgalmasak lehetnek a gyermekek számára ezek a mesék. Ritmikus, vicces, csattanón, ezek mind a verses mesékre vonatkoznak. Nagyon élvezetes, mivel rövid, és mégis szórakoztató. Végezetül lehetőséget adtam arra, hogy a szülők ismét az egyéb opciót válasszák.

Kérdőívem következő pontjában arra kerestem a választ, hogy mit szeret jobban a gyerek. Az első válaszlehetőség az, hogy a meseolvasást. A meseolvasás azt jelenti, hogy az édesanyja vagy édesapja mesekönyvből, vagy akár internetről felolvas egy mesét. A második választási lehetőség a mesenézés TV-ben. A szülők bekapcsolják a TV-t és a gyermek ott tud hozzájutni a meséhez.

Az hatodik kérdés az volt, hogy milyen típusú könyvekből olvas mesét a szülő. A képeskönyveket írtam elsőként, mivel leggyakrabban ilyen típusú könyveket lehet kapni. A képeskönyvekben konkrétan le vannak az események rajzolva, színesek érdekesek, a gyermekek nagy kedvence. A képeskönyvek előnye az, hogy a képek alapján akár a gyermek saját maga is tud mesét alkotni, illetve van még egy előnye, mégpedig az, hogy a képek alapján a gyerek könnyen fel tudja idézni az eseményeket.

A következő választási lehetőség az, hogy olyan könyvekből olvas, amiben nincs kép. Ezek azok a könyvek, amelyek a gyermek fantáziáját megdolgoztatja, hiszen nincs hozzá kép, neki kell elképzelnie, hogy hogyan is nézhetett ki az a hercegnő vagy kastély stb.

A harmadik választási lehetőség az internetes oldal. A szülő telefonról, vagy számítógépről olvas mesék, ezen belül lehet képes vagy kép nélküli mese.

A hetedik kérdésben arra kerestem a választ, hogyha a gyermek elé letennék négy képet négyféle meséről, akkor ő melyiket választaná. Az első egy fabula, vagyis állatmese. Ezek azok a mesék, ahol az állatok emberi tulajdonságokkal vannak felruházva. Az állatok úgy viselkednek, mint az emberek, beszélnek, táncolnak, szórakoznak. Ebbe a típusba sorolják még azokat a meséket is, ahol a tárgyak vagy növények kelnek életre, például beszélnek a fák, virágok stb.

A második opció a tündérmese. Ezekben a mesékben szerepelnek tündérek, varázslók, törpék. Minden esetben jó a vége. A harmadik opció a népmese. A negyedik pedig a tréfás mese. Ezek a mesék szórakoztatóak, a szereplőkön sokat lehet nevetni. A szereplők viccesek és bugyuták.

Ön olvassa vagy meséli a gyermekének a mesét: ez a nyolcadik kérdés a kérdőívben. Az első opció az a mesélés. A szülő a mesét szóról szóra elolvassa, ahogy a könyvben vagy az internetes oldalon megtalálható. A második választási lehetőség a mesélés. Ebben a változatban a szülő vagy elmond egy ismert mesét, vagy pedig kitalál egyet. A kitalált mese lehet a gyermek kedvenc játékaról, élményéről. Ennél a típusnál a gyerek is becsatlhat a mesélésbe. Fűzhet hozzá dolgokat, vagy esetleg megváltoztathatja azokat.

Kilencedik kérdésem az volt, hogy a gyermek új vagy megszokott meséket szeret-e hallgatni. Három válaszlehetőséget soroltam fel. Az első az, hogy minden alkalommal új mesét választ a gyerek. Nem szeret leragadni egy mesénél, egyszer meghallgassa és máris valami újra kíváncsi. Minden mesetípus szóba jöhet ennél a válasznál, illetve az is, hogy a szülő olvassa vagy mondja a mesét.

Szóba jöhet az az opció is, hogy egy mesét nagyon sokszor, újra meg újra elolvastat a gyermek. Nem tudja megenni azt a bizonyos mesét és akár százszor is meg tudná hallgatni.

Itt is szóba jöhet a meseolvasás és mesemondás. Mesemondásnál annyi a különbség, hogy a mesék elemeit megcseréli vagy megváltoztathatja, illetve felcserélődnek a szerepek. Harmadjára pedig az is szóba jöhet, hogy egy mesét meghallgat egy két alkalommal, de ezután valami újat szeretne választani.

Kérdőívem tizedik kérdése az volt, hogy szokta-e a gyermek egy-egy mesehős jótettét, cselekedetét emlegetni. Nagyon fontos az, hogy a felolvasott mese a gyermekre hatást gyakoroljon. Ezek a hatások lehetnek jók, de akár rosszak is. A kisebb gyerekeknél előfordul, hogy egyes állatoktól, vagy mesebeli figuráktól fél, szorong. Ilyen állat lehet a róka, vagy mesebeli figura a boszorkány.

A gyermekek beszélgetés közben felhozhatják ezeket az élményeket, vagy látják rajta, hogy egy bizonyos állat figurával fél játszani. Ilyenkor a szülőknek tanácsolni lehet azt, hogy keressenek olyan mesét, amiben ezek a szereplők pozitívak, barátságosak, nem adnak okot a félelemre.

Ennek az ellentéte lehet az, amikor a gyermekekre egy mesehős olyan hatást gyakorol, hogy onnantól kezdve ő is úgy viselkedik. A kislányok hercegnőnek képzelik magukat, a fiúk harcosoknak, de állatmesékből is képesek hasonulni a kis kedvencekhez. Gyakran képzelhetik magukat cicáknak, kutyusoknak, nyusziknak.

A tizenegyedik kérdésnél arra voltam kíváncsi, hogy a gyermekek a mesékből szoktak-e idézni. Gyakran vannak olyan mondatok a mesékben, ami megragadj a figyelmünket. Itt figyelembe vettem az olvasott meséket, illetve a TV-ben látott meséket is. A TV-ben látott mesékben gyakran megragadja a figyelmünket a főcímdal. Ezekben hallhatóak olyan mondatok, melyek csak arra a mesére jellemzőek. Meseolvasás közben is felfigyelnek a gyerekek a jellegzetes mondatokra, ilyen például: csiribu- csiribá, vagy még az Óperenciás tengeren is túl.

Harmadik opció az, hogy néha előfordul. Ez azt jelenti, hogy volt már rá példa egy párszor, viszont a szülő csak néhányszor vette ezt észre.

Az tizenkettedik kérdés az volt, hogy a gyermek szokott-e önállóan mesét mondani. Az óvodában gyakran játszanak a gyerekek olyat az óvónővel, hogy az óvó néni elkezd egy mesét, a gyerekeknek pedig folytatni kell, vagy pedig egy mesehősről kell mesét alkotni. Arra keresem a választ, hogy a gyermek a szülővel szokott-e ilyen típusú játékot játszani. Az megszokott lehet sok háznál, hogy a szülők mesélnek, de az vajon mennyire gyakori, hogy a gyerek mond mesét a szülőnek. A gyermekek olyan dolgokról, témákról szeretnek beszélni, ami foglalkoztatja őket, érdeklődnek iránta.

Az tizenharmadik kérdésnél arra keresem a választ, hogy mit szeret jobban a gyerek, a meseolvasást vagy mesemondást. Mind kettő nagyon izgalmas lehet, viszont kizárt, hogy egy gyereknél mindkettő ugyan úgy ragadja meg a figyelmét. Minden gyerek más és más, tehát ez azt jelenti, hogy amelyik módszer bejön az egyiknél, az a másiknál nem, ugyan így fordítva is.

Az utolsó előtti kérdés pedig egy kifejtős rész. Mindegyik szülő, aki válaszolt a kérdőívben leírhatja, hogy a gyermekének melyik e kedvenc mesekönyve. Kifejezetten a mesekönyv érdekelt.

Végezetül pedig kilenc mesét láthatnak a szülők feltüntetve. Három csoport szerint választottam ezeket a meséket. Szándékosan össze- vissza soroltam fel őket. A három típus pedig a következő:

1. Magyar népmese: A kiscigány, a só, Kacor király
2. Fabula, állatmese: Micimackó, A három kismalac, Boribon mesék
3. Tündérmesék: Hamupipőke, A kishableány, Hófehérke és a hét törpe

A kiscigány, az óvodások számára nagyon izgalmas lehet. Ennek a mesének ismerjük a könyves és filmes verzióját. A kiscigány egy tipikus magyar népmese. Arról szól, hogy egy család disznóvágás után már mindenféle húst elfogyasztott csak a cigány maradt. A cigány bosszút áll a családon, és most ő eszi meg először a szegény ember lányait, majd a feleségét, ezután a szegény embert, végül miután leszakad a madzag az utcán szembejövőket. Végül úgy menekülnek meg, hogy a kanászfű kivágja a cigányt.

A gyerekek sok új kifejezéssel ismerkedhetnek meg a meséből. Ilyenek lehetnek: cigány, lehengeredett, kanász, bicska (7. sz. melléklet).

A második magyar népmese a Só. A mese egy királyról szól, akinek volt három lánya. A király annak akarta adni legszebb királyságát, aki a legjobban szereti. A király hibát követett el, mert hamarabb ítélkezett, mint kellett volna. A legkisebb lányát elküldte. A vége jóra fordul, mert a lányának sikerült bizonyítania azt, amit a király eddig nem vett észre, hanem úgy gondolta, hogy természetes. Megmutatkozik benne a szeretet, illetve arra tanítja a gyerekeket, hogy ne ítélkezzenek túl hamar. Ennek a mesének nevelő hatása van. Amikor az óvodapedagógus foglalkozások folyamán feltesz egy kérdést, az egyik gyerek úgy válaszol, ami a többieknek vicces és kinevetik, akkor ezzel a mesével példálózni lehet. Nincs rossz válasz, csak más oldalról tekinti meg az illető a dolgokat (8. sz. melléklet).

A harmadik magyar népmese a Kacor király. Egy egyszerű macskáról szól, akit kidob a gazdája, végül ezt a javára fordítja. Arra tanítja ez a gyereket, hogy jobb óvatosnak lenni, mert messziről jött ember, azt mond, amit akar. Bízni kell a másokban, viszont óvatosnak is

kell lenni. Ez így van az életben is. A mese nagyon élvezetes lehet a gyerekek számára, hiszem az állatok nagyon bugyuták, és még a nagy medve is fél a kicsi cicától (9. sz. melléklet).

Mind a három népmese különböző nevelési hatásokkal bír. A gyerekek és a felnőttek sem gondolnak igazából bele, hogy ezek a mesék, mennyire pozitívak lehetnek a gyerekek szellemi fejlődésére. Megtanulja elkülöníteni a jót a rossztól, becsületességet tanul, és biztatást ad, hiszen a legkisebb, leggyengébb láncszem is vihet véghez nagy dolgokat.

Az állatmeséknek a gyerekek nagy rajongói lehetnek. Éppen ezért olyan meséket választottam, ami a gyermekek számára nagyon izgalmasak lehetnek.

Az első mese a Micimackó. Ennek a mesének is ismerhetjük a könyves és filmes oldalát. A Micimackó legnagyobb tanítása az, hogy a barátok a legfontosabbak, hiszen mindig ott vannak melletted. Több féle állat is szerepel ebben a mesében. A gyerekek nem gondolnak bele, hogy vannak olyan vadállatok benne, ami a való életben veszélyesek, illetve vannak olyan állatok, amelyek a gyengébbik láncszemhez sorolandók. Arra tanítja ez a mese a gyerekeket, hogy szeressék a társaikat, bár lehet, hogy mind különbözőek vagyunk, viszont ez nem jelenti azt, hogy nem érezhetjük jól magunkat egymás társaságában.

A következő fabula a Boribon. Ennek a mese sorozatnak egyelőre csak a könyves verziója ismeretes. Boribon egy három éves medve, aki a barátja segítségével próbálja megismerni a világot. Mindegyik könyv másról szól. Más és más nevelő hatása van. A gyerekek könnyen azonosulnak vele, mivel olyan kérdésekre keresi a maci a választ, ami a gyermekeket is érdekli. Tanácsokat ad, még hozzá a maci barátja, Annipanni és a mese végén a kérdés megoldásra talál.

A három kismalac egy klasszikus mese, amelyet szinte minden felnőtt kívülről tud. Ez a mese három malackáról szól, akik a saját csülkükre álltak. Mindegyik malac egy házat épített magának, de csak egy volt, aki elővigyázatos volt közülük. A negatív szereplő ebben a mesében a farkas. A mese arra tanít, hogy a testvérek bármennyire különbözőek, viszont ha baj van, ott vannak és segítenek. Ez a mese a testvéri szeretetre tanít. A másik nagy tanítása az, hogy együtt erősebbek vagyunk. A malacok, amikor összefogtak könnyen le tudták győzni a farkast.

A tündérmese csoportnál szintén három mesét választottam. Az első a Hamupipőke. A mese filmes és mesés verzióját is ismerhetjük. Negatív szereplőként a gonosz mostoha jelenik meg. Hamupipőke árva, kiközösített, amivel gyakran azonosulni tudunk, annak ellenére, hogy sokan családban élünk. Ez a mese erőt ad a gyermekeknek, hogy hinni kell,

bátornak és becsületesnek kell lenni, annak érdekében, hogy valami jót kapjunk vissza az életben. Azért sorolandó ez a mese a tündérmeséhez, mivel egy varázsló segít abban, hogy Hamupipőke eljusson a bálba, ahol megváltozik az élete.

A kishableány nagyon sok változatát ismerjük. Ez a mese a vágyakozásról szól. A főszereplő mindent feláldoz azért, hogy emberré válhasson, és a szerelmével legyen. Arra tanít, hogy körültekintőnek kell lenni és mindent számításba kell venni. A varázslat, ami a tündérmesékre jellemző, akkor jelenik meg, amikor a kishableány emberré változik.

Az utolsó mese a Hófehérke és a hét törpe. Ennél a mesénél is negatív szereplőkét a gonosz mostoha jelenik meg. A legnagyobb jellegzetessége a hiúság. Ez a mai társadalomra a leginkább jellemző dolog. Az emberek sokszor önzők tudnak lenni és másokon keresztül gázolva próbálják elérni a céljaikat. Ebben a történetben Hófehérkét a mostohája meg akarja öletetni, mivel a tükör Hófehérkét tartotta a legszebbnek. Úgy gondolta, hogy ha a mostoha lánya meghal, ő lesz a legszebb a világon.

Csodálatos elemnek tekinthető a tükör. Gyakran mondják azt, hogy a tükör nem hazudik, a tükör nem csal. A mesében Hófehérke a törpék házában talál menedéket. Megjelenik ebben a mesében a szeretet, gondoskodás, ami abban látszik meg a legjobban, amikor hálából Hófehérke gondoskodni próbál a törpékről. Mindegyik törpének más és más emberi tulajdonsága van. A mese arra is tanít, hogy bármilyen is vagy, ha jól bánnak veled, ki lehet hozni a legjobbat belőled. Megjelenik benne a szerelem, és csodás elemnek tekinthető, hogy a csók ereje felébreszti az alvó leányt.

2.3. A kutatásban részt vett szülők

Szakedolgozatom megírásában összesen szülő volt a segítségemre. Olyan szülőknek továbbítottam a kérdőívet, akiknek a gyermekei már elmúltak két évesek, vagyis óvodások, viszont még nem töltötték be a heteik életévüket. Kifejeztem az óvodáskorú gyermekek szüleinek a válaszára voltam kíváncsi.

Jelenleg az óvodás gyermekek figyelmét nem csak a könyvek, hanem az internetes mesék is le tudják kötni. Azok a szülők, akik részt vettek a vizsgálaton, őszintén válaszoltak, legalábbis kértem tőlük, hogy úgy válaszoljanak, ahogy ők gondolják, látják és egyenlő legyen a valósággal. A kérdőívben nincs jó vagy rossz válasz, kielemezni a dolgokat, csak egészében tudom.

A legtöbb szülő, aki válaszolt a kérdőívre, az falubeli volt. Rajtuk kívül még sok környező faluban élő szülő visszajelezte, hogy szívesen kitöltik a kérdőívet. A szülők közül a legtöbbet a gyermekek édesanyja töltötte ki, viszont akadtak köztük apukák is.

A visszaigazolások körülbelül 1-2 napot vettek igénybe. Kevés volt azok száma, aki elutasította a kérésemet. A szülők visszajelzése szint a kérdőív izgalmas volt, tetszettek a kérdések.

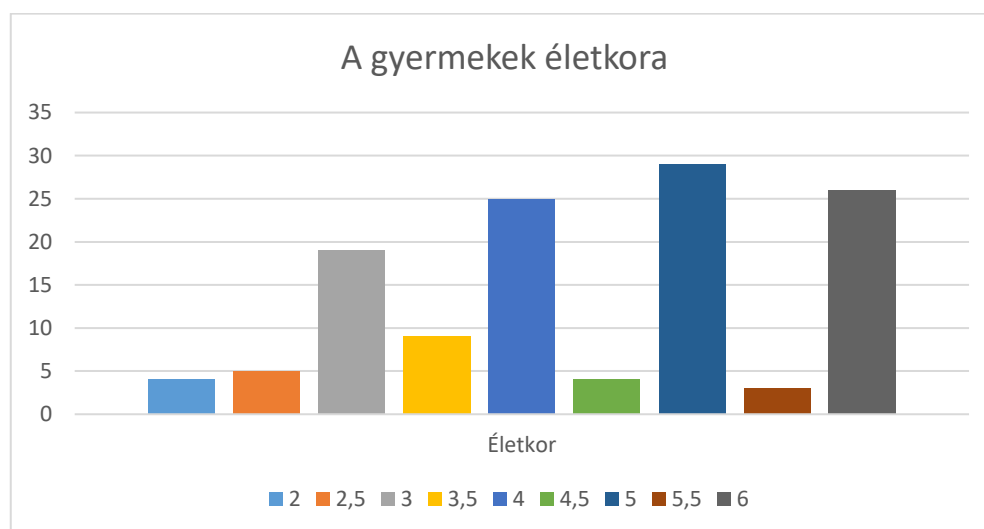
2.4. Eredmények

A szülők felé a kérdőívet internet segítségével továbbítottam. Összesen 125 válasz érkezett. Mindenkit arra kértem, hogy őszintén töltsék ki, úgy ahogyan ők látják és gondolják. A résztvevők száma igazán magas lett, ezért a felmérés aránya viszonylag pontos.

A kérdőívben voltak olyan lehetőségek a szülők számára, hogy saját maguk válaszoljanak. Ezeknél a kérdéseknél a szülőknek kellett kreatívnak lenni. A saját meglátásuk szerint válaszolhattak a feltett kérdésekre. A kérdőívben szereplő kérdések többsége zárt volt. Ennél a típusnál a gyermekére legjellemzőbbet kellett kiválasztani.

Kérdőívem első kérdése az volt, hogy a szülő gyermeke hány éves. Egyéni válaszlehetőséget adtam rá.

A gyermekek életkora a következő:

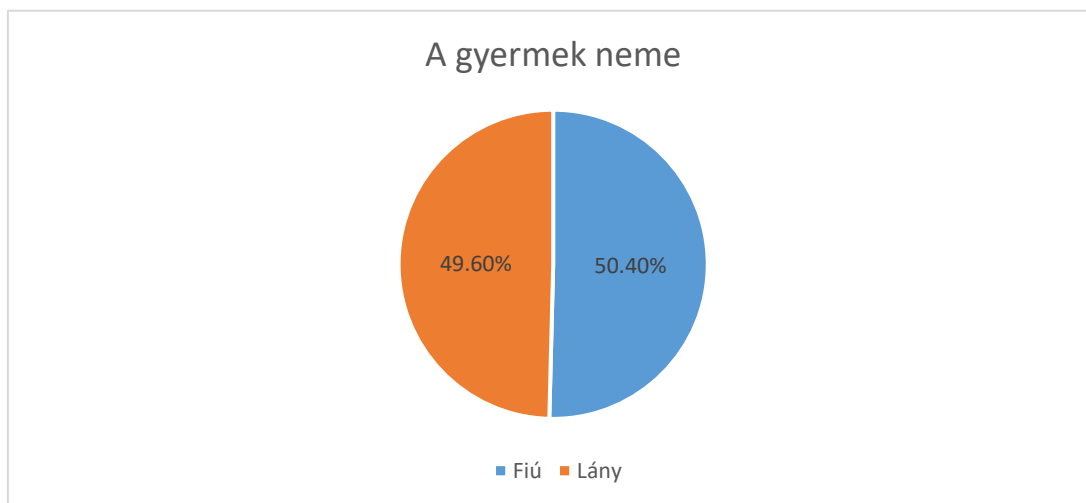

*1. ábra: A gyermekek életkorának az aránya
(saját szerkesztés)*

Azok a szülők, akik kitöltötték a kérdőívet, a gyermekeik korosztályát kettő és hat éves kor közé lőhető be. A 125 válaszból, mindössze 3 olyan gyermek volt, akinek az életkora 5 és fél év. Ezt követték a 2 évesek, majd a 2 és fél évesek. Összesen 9 olyan válasz érkezett, ahol a gyermekek életkora 3 és fél év. Majd ugrásszerűen megnőttek az arányok. 19 válasz érkezett a 3 évesekére, 24 a 6 évesekére, 25 a 4 évesekére, és a legtöbb az 5 éves gyerekekére.

Ezt azt jelenti, hogy a kérdőívet, a legtöbbet olyan szülők töltötték ki, akiknek a gyermeke 5 éves. A legkevesebb válasz az 5 és fél éves kategóriára érkezett.

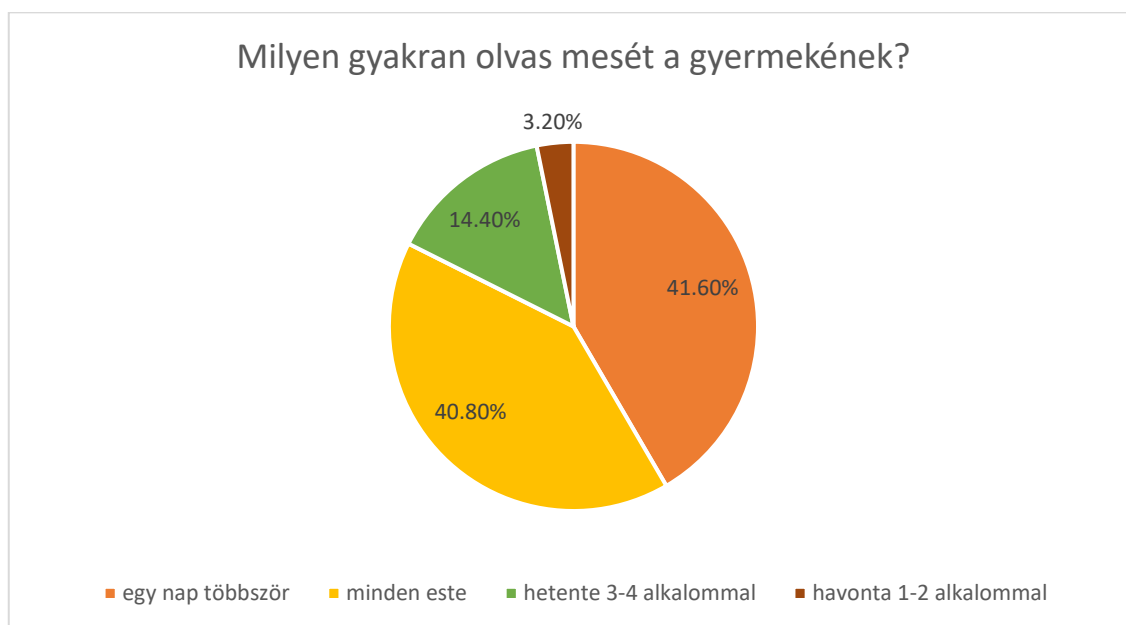
A második kérdés a gyermekek nemének a meghatározása.

2. diagram: A gyermek neme (saját szerkesztés)

A nemek arányát tekintve majdnem megegyeztek a fiús és a lányos anyukáknak a számai. A választ adók többségének kislánya van. A lányos anyukák száma 62, míg a fiús anyukák száma 63 volt. Miután csoportosítottam a gyerekeket nemek és korcsoport szerint, áttértem magára a mesére. A mesével kapcsolatos első kérdés arról szólt, hogy a gyermek milyen gyakran jut meséhez. A válaszlehetőségek szerint lehetett választani az egy nap többször is, a minden este, egy héten 3-4 alkalommal és a havonta 1-2 alkalommal opciót. Ezek a válaszok gyermekek igényét mutatják be leginkább.

A következő eredmények születtek:

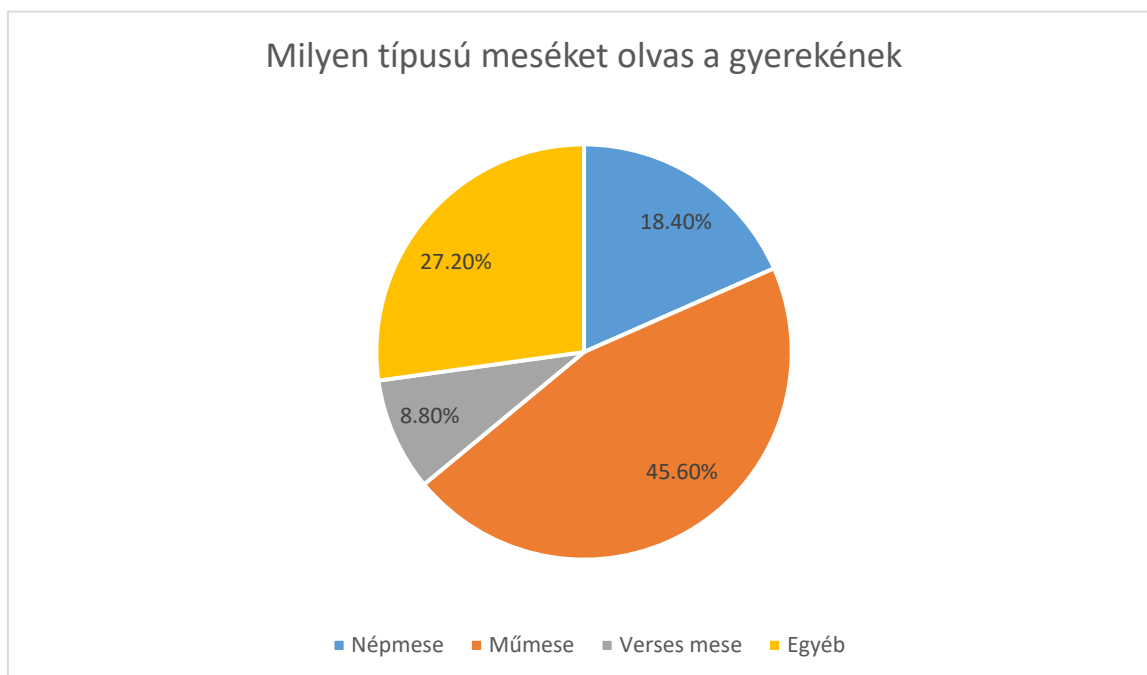
3. diagram: A meseolvasás gyakorisága (saját szerkesztés)

A meseolvasás gyakoriságát tekintve a legtöbb válasz arra érkezett, hogy a szülő egy nap többször is olvas vagy mond mesét a gyermekének. Számokra lebontva összesen 52 szülő választotta ezt az opciót. Majdnem fej- fej mellett állnak a minden este opcióval, hiszen erre 51 válasz érkezett. Ugrásszerűen csökken a száma azoknak, akik egy héten 3-4 alkalommal olvasnak vagy mondanak mesét. Erre az opcióra mindössze 18 válasz érkezett. Nagyon kevés lett azok száma, akik a havonta 1-2 alkalmat választották. Ezek száma mindössze 4.

Összegezve a legtöbb százalékot az „egy nap többször is olvasok mesét” kapta, míg a legkevesebbet a „havonta 1-2 alkalommal olvasok mesét”.

Fontos tényező az is, hogy a szülők milyen típusú meséket olvasnak, nemcsak az, hogy milyen gyakran. Ezért kérdeztem meg a következő kérdésben azt, hogy a gyerekeiknek milyen típusú könyvekből olvassák a meséket. Ismételten négy válaszlehetőség volt megadva. Az első a népmese volt. Második a műmese, vagyis a szerző által írt mese, ezeken belül lehet állatmese, tündérmese és így tovább. A harmadik opció a verses mese, és végül lehetőséget adtam arra, hogy válasszák ki őket.

Az eredmények a következőképpen alakultak:

4. diagram: Milyen típusú meséket olvas a gyermekének? (saját szerkesztés)

A százalékokat tekintve a legtöbb szülő a gyermekének műmesét olvas, vagyis olyan meséket, amelyek szerző által írtak. Összesen ezek a szülők száma 57. Csökkenő sorrendbe a következő az egyéb kategória, a legtöbb szülő válasza a következő volt:

- „Minden mesetípusból olvasok”

- „Tündérmeséket”
- „Kortárs írók meséit”
- „Ismeretterjesztő, tematikus mesék
- „Önbizalom növelő meséket, tanulságos meséket.

A népmese válaszlehetőséget összesen 23 anyuka választotta. A verses mesék kategóriát 11-en választották.

A kérdőívben szereplő negyedik kérdés a következő volt: Mit szeret jobban a gyereke? Összesen két választási lehetőség volt rá. Az első a mesehallgatás, vagyis az anyuka vagy apuka a gyermekének a mesét a saját szavaival elmondja. A második választási lehetőség a mesenézés. Az utóbbi válaszlehetőség arra mutatja a választ, hogy a 125 gyerekből hány gyerek választaná inkább esti programnak a mesenézést a TV-ben. A két válaszlehetőség nem zárja ki egymást, csak a gyerekek igényeit mutatja.

A válaszok a következő képen alakultak:

5. diagram: Mit szeret jobban a gyereke? (saját szerkesztés)

A válaszadók többsége a mesehallgatást választotta. A 125 szülőből 72 szülő úgy gondolja, hogy a gyereke jobban szereti a könyveket és azt, hogy az édesanyja vagy édesapja mesél neki. A válaszadókból 53 szülő pedig úgy gondolja, hogy a Tv vagy az interneten való mesenézés a gyereke figyelmét sokkal jobban és sokkal több időre képes lekötöni.

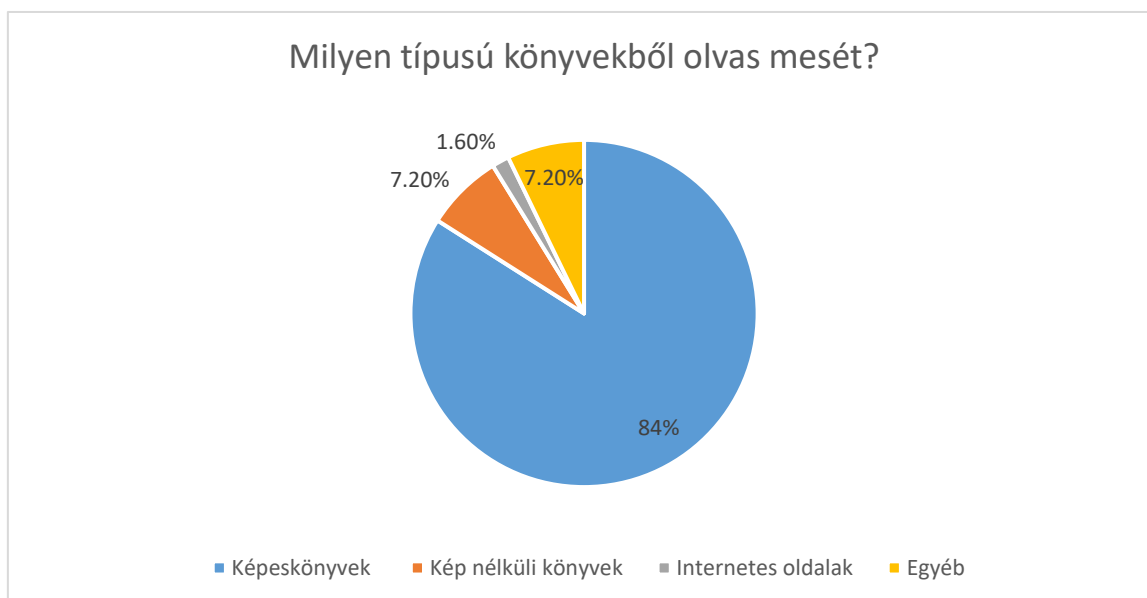
Arra kerestem a választ a következő kérdésben, hogy a szülők milyen típusú könyvekből olvasnak mesét. Az első válasz lehetőség a képeskönyv volt. Idesorolandó az

összes mesetípus, illetve azok a könyvek, amelyekben csak egy kép van a mese végén és az is ahol a mese magára a képekre van ráírva. Ezek nagyon sok fajtáját ismerhetjük. Ezek a könyvek azért lehetnek hasznosak, mivel a képek alapján a gyerekek vissza tudnak emlékezni a mesére, a cselekvésekre, az eseményekre. Meg tudja különböztetni az állatokat, helyeket, madarakat és még sorolhatnám.

A második válaszlehetőség a kép nélküli könyvek. Ezek a könyvek a gyermekek fantáziáját dolgoztatják meg. Nincsenek képek, ezért neki kell elképzelnie az eseményeket. Ezek a könyvek az idősebb korosztálynak javasolt.

A harmadik választási lehetőség az internetes oldal. Különböző oldalakról már gyorsan meg lehet keresni a gyermek által kiválasztott mesét. Ezen belül is lehetnek olyanok, amelyek képeket tartalmaznak, illetve amelyek nem. Végezetül adtam választási lehetőséget a szülőknek.

A következő képen alakult a válaszok aránya:

6. diagram: Milyen típusú könyvekből olvas mesét? (saját szerkesztés)

A képeskönyvekre összesen 105 válasz érkezett. Az óvodások 84%-a az otthonában a képeskönyvekből hallgat mesét. A kép nélküli könyvekre és az egyéb válaszra 9-9 válasz érkezett. A 125 gyerekből tehát 9 gyereknek olyan könyvekből olvasnak, amelyek nem tartalmaznak képeket.

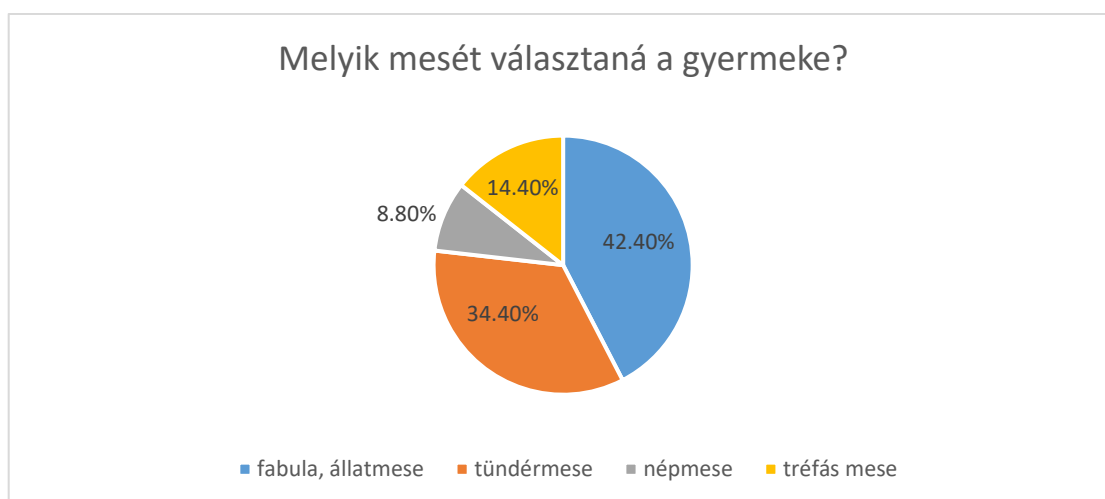
Az egyéb opcióra olyan válaszok érkeztek:

- „Mindegyik típusból olvas mesét”
- „Vegyesen, a gyerektől függ”
- „Nem olvasom a mesét, hanem fejből mondom”, és így tovább.

A legkevesebb válasz az internetes oldalról olvasott mese kapta. A kérdőívet kitöltők 1,6% választotta ezt az opciót. Számokat tekintve összesen 2 anyuka olvas internetről mesét.

Kérdőívem hetedik kérdése az volt, hogy melyik mesét választaná a gyermeke? Négy lehetséges válaszlehetőség van feltüntetve. Az első a fabula, állatmese. Ide tartoznak az olyan tárgyak, virágok, bútorok, állatok, amelyek emberi tulajdonsággal fel vannak ruházva, tehát éreznek, beszélnek, élnek. A második a tündérmese. A tündérmesébe azok az élőlények tartoznak, amelyek nem valóságosak, tehát törpék, varázslók, boszorkányok és így tovább. A népmesék kategóriába bármilyen mesetípus belesorolható, hiszen ugyan úgy szólhat állatokról, varázslókról és tárgyokról. Ezek a mesék abban változatosak, hogy az emberek színhagyomány útján őrizték meg. Végezetül a tréfás mesék a sereghajtó. A tréfás mesék olyan szereplőkről szólnak, akik bugyuták, butaságokat csinálnak.

A szülők szerint a gyermeke ezt választaná:

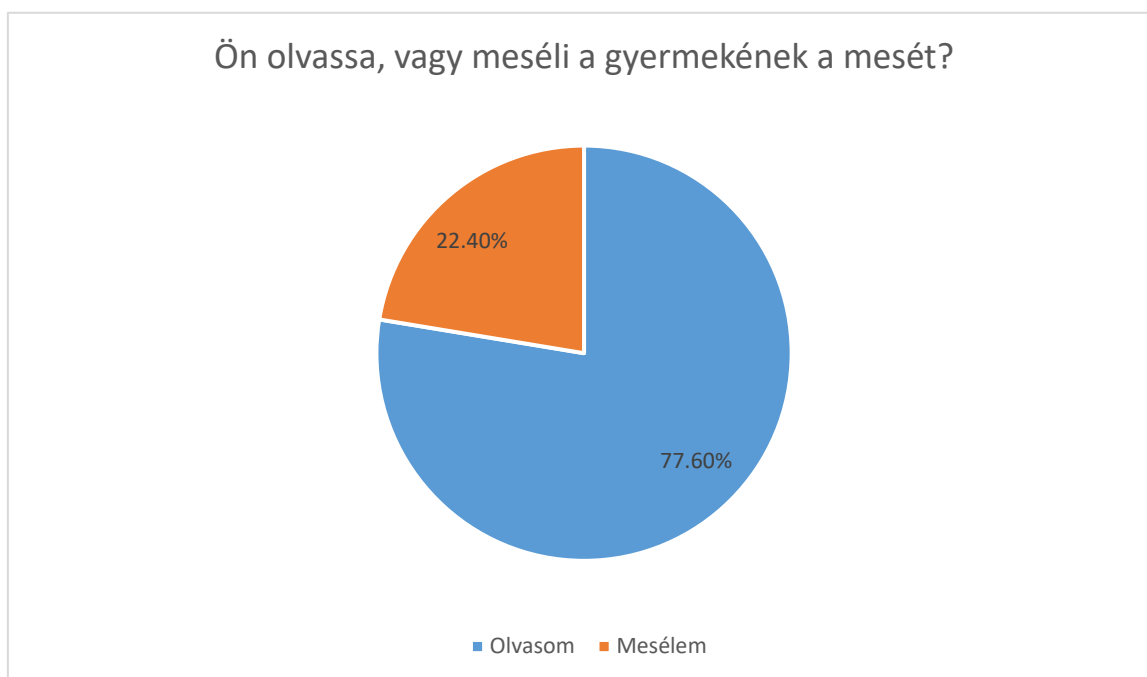
7. diagram: Melyik mesét választaná a gyermeke? (saját szerkesztés)

Az óvodáskorú gyerekek 42,4%-a a fabula meséket választaná. Összesítve 53 gyerek az állatos könyvekért rajong a legjobban. Nem sokkal utána a tündérmesék 34,4%-al. Tündérmeséket a 125 gyerek közül 43 választaná. 18 gyerek választaná a tréfás meséket. Végezetül 11 gyerek választaná a magyar népmeséket. Tehát a legtöbb gyerek állatmese rajongó. A legkevesebb szavazat a népmesére érkezett.

Miután megtudtam a kérdőívből, hogy melyek azok a mesék, amelyeket a legszívesebben hallgatnak a gyerekek, és milyen gyakran igénylik ezeket a meséket, arra voltam kíváncsi, hogy mit is szeretnek jobban, azt, ha az anyukájuk vagy apukájuk elolvassa a mesét a mesekönyvből, vagy internetes oldalról, vagy pedig azt, ha a gyerekeknek

a saját szavaival adja át, vagyis elmeséli a történetet. Az első opció az olvasás volt a második pedig a mesélés.

A diagram a két válasznak megfelelően így állt össze:

8. diagram: *Ön olvassa vagy meséli a gyermekének a mesét? (saját szerkesztés)*

Ezek az értékek azt mutatják, hogy a szülők legnagyobb százaléka a gyerekének olvassa a mesét. A kérdőívet kitöltött szülők közül 97 szülő, inkább olvas, míg 28 szülő inkább mesél a gyermekének, vagy kitalál egy új mesét.

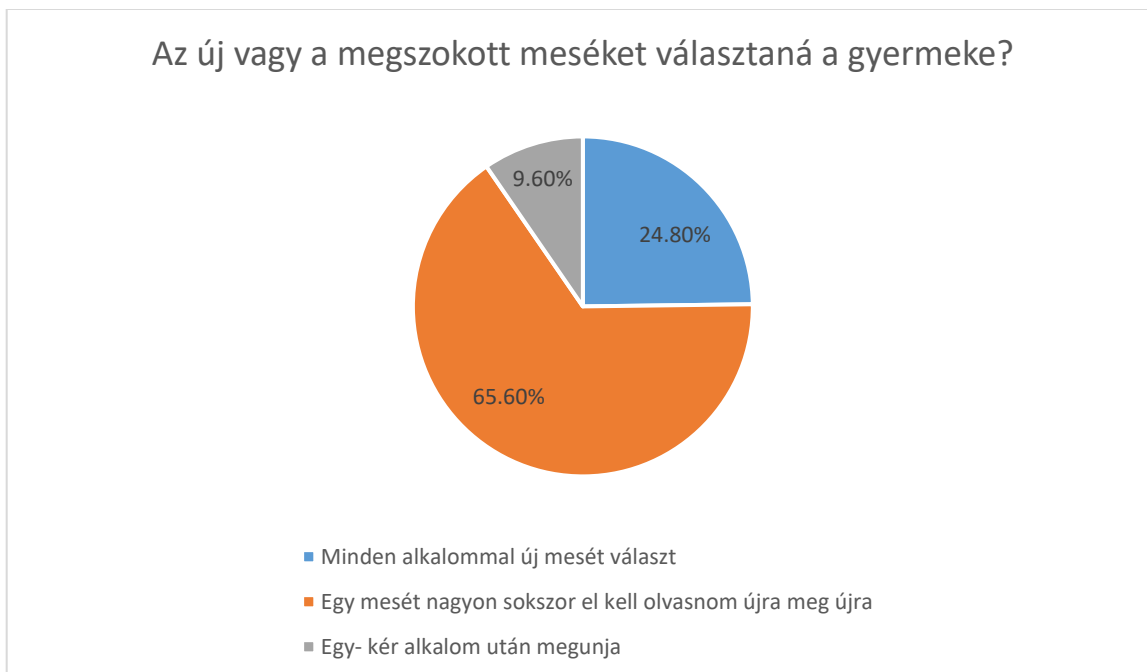
A kérdőív következő kérdésénél arra kerestem a választ, hogy a gyerekek milyen gyakorisággal hallgatják meg ugyan azt a mesét. Az első választási lehetőség az volt, hogy a gyerek minden alkalommal új mesét akar hallani. Ez azt jelenti, hogy a gyermek nem hallotta ugyan azt a mesét kétszer, mert mindig valami újra vágynak. Ezek a mesék bármilyenek lehetnek. A mesekönyvből olvasott mesék és az internetes oldalról olvasott mesék.

Egy mesét nagyon sokszor el kell olvasnom újra meg újra, ez a következő opció. A gyerek, amikor megszeret egy mesét, akár több százszor is meg tudná hallgatni. Valami olyan pozitív élményt válthat ki belőle, amit az új mesék minden alkalommal nem tudnak kiváltani.

Az utolsó az, hogy a gyerek egy- két alkalom után megunja. A gyerek meghall egy mesét, egyszer kétszer az anyukának el kell olvasni, de ezután újat szeretne hallani. Ezek azért fordulhatnak elő, mert a gyermekekből ezek a mesék nem váltottak ki nagy vagy pedig semmilyen hatást. A gyerekek érdeklődési körének megfelelően válasszunk mindig

mesét, annak függvényében, hogy mi az, ami érdeklí, vagy mi az, amit szeret, vagy mi az, ami nagyon kedves számára. Ezek szólhatnak egy foglalkozásról, egy állatról, egy kedves játékról.

A meséket a gyerekek így válogatják az otthonaikban:

9. diagram: Az új vagy a megszokott meséket választaná a gyermeke?

A gyerekek legnagyobb többsége egy mesét nagyon sokszor képes meghallgatni. Összesen 82 gyerek kéri a 125ből az anyukáját nagyon sokszor arra, hogy egy bizonyos mesét olvasson el neki. A megkérdezettek 24,8%-a választotta azt, hogy a gyereke inkább az új mesék iránt rajong, vagyis összesen 31 gyerek. Kis százaléka a gyerekeknek egy két alkalom után megunja a mesét, vagyis mindössze 12.

A kérdőív alapján a gyerekek legnagyobb része újra meg újra elolvastatja az anyukájával vagy apukájával a mesét.

A mesében gyakran van olyan mondat, ami megragadja a gyerekek figyelmét. A következő kérdésnél arra voltam kíváncsi, hogy a gyerekek szokták-e emlegetni a mesehősök jótettét?

Itt számításba jöhetnek az olvasott, vagy mondott mesék is. Az óvodások nem csak a könyvekben juthatnak hozzá a meséhez, hanem akár a televízióban is. Általában a televízióban látott mesékben olyan mondatok hangzanak el, ami még a felnőttek figyelmét is képes megragadni. Egy- egy mesében elhangzott mondat, olyan különlegessé tudja varázsolni a mesét, hogyha ezeket a mondatokat vagy szavakat meghalljuk bármikor és bárhol az életben, rögtön az a bizonyos mese ugrik be róla.

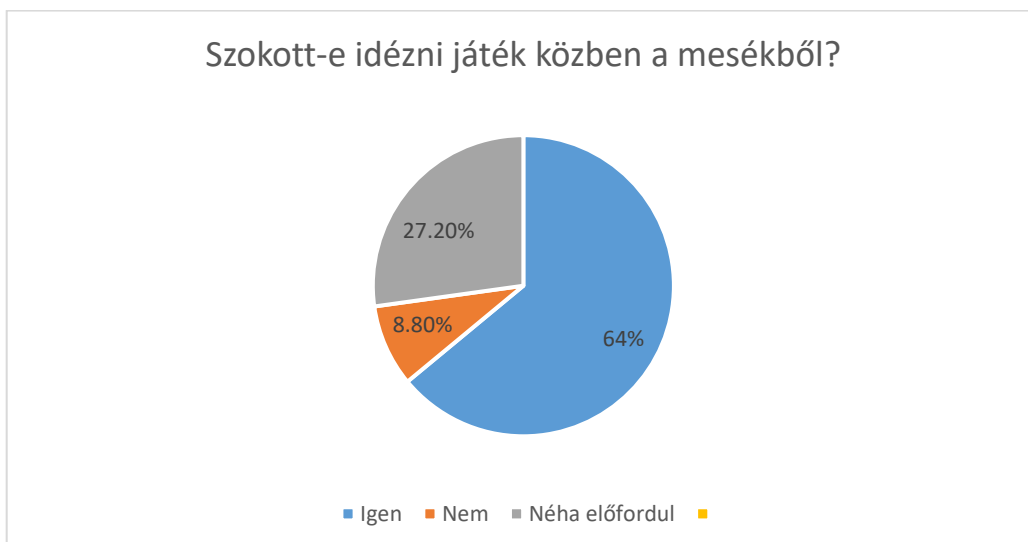
A megkérdezettek alapján így alakultak a válaszok:

10. diagram: Szokta- e emlegetni a gyermeke egy- egy mesehős jótettét/ cselekvését

A szülők tapasztalatai szerint a gyermekek 92%-a szokta emlegetni egy- egy mesehős tettét. Ez azt jelenti, hogy a 125 megkérdezett gyerek közül 115 gyerek felhozza azt a bizonyos mesehőst. A maradék 8%, ami összesen 10 gyereket tesz ki, nem szokta emlegetni a mesehősöket, sem a cselekvéseiket.

A következő kérdés hasonló, az előzőhöz, csak ennél arra voltam kíváncsi, hogy a gyerekek játék közben szoktak-e idézni a meséből.

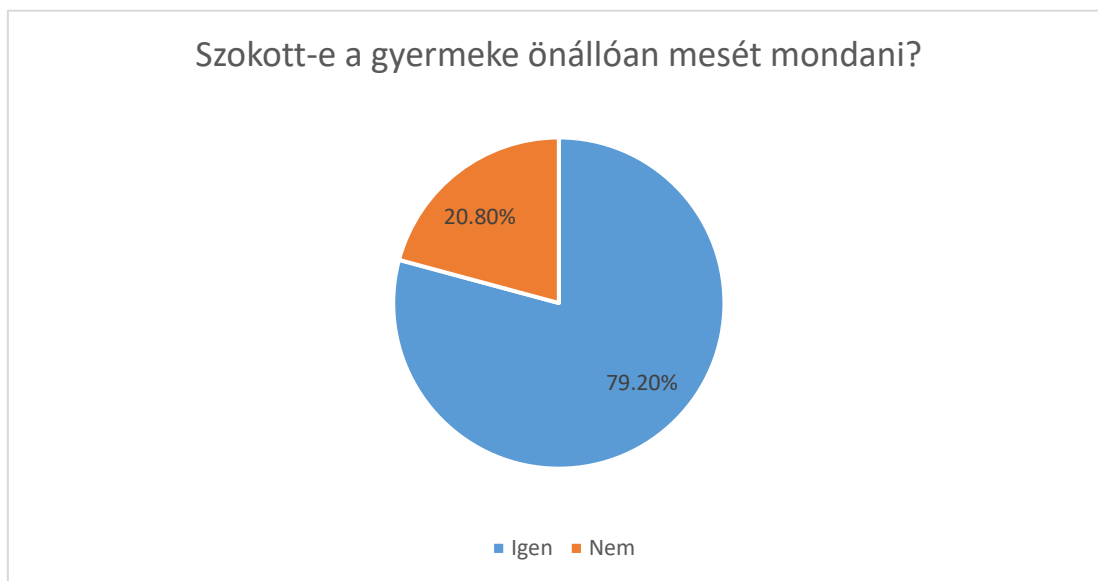
11. diagram: Szokott- e idézni játék közben a mesékből?

A szülők 64%-a úgy tapasztalta, hogy a gyermeke játék közben szokott olyan dolgokat mondani, vagy idézni, ami egy meséből ismeretes. Tehát a gyermekek közül 80 gyereknél

ez rendszeresen előfordul. 27%-a úgy tapasztalta, hogy volt már rá példa, vagy felfigyelt már rá valamikor, de ez nem egy rendszeres dolog. Ez azt jelenti, hogy 34 gyerek ritkán, de mond olyanokat, amit egy meséből hallott valamikor. Mindössze 8,8% nem tapasztalt még ilyet. 125 gyerekből 11 soha nem idézett még játék közben.

A 12. kérdésnél arra kellett válaszolni, hogy a gyermek szokott-e önállóan mesét mondani. Két választási lehetőség volt: igen, vagy nem.

A következő képen alakult a válasz:

12. diagram: Szokott-e a gyermeke önállóan mesét mondani? (saját szerkesztés)

Nagyobb százaléka a gyermekeknek szokott önállóan mesét mondani. Számokban ez azt jelenti, hogy 99 gyerek szívesen mesél vagy egy kitalált történetet, vagy pedig az élményeiről, a napjáról. A maradék 26 gyerek nem igazán szeret mesélni a szüleinek.

A szülők szívesen olvasnak, vagy mondanak mesét a gyerekeiknek. Arra kerestem a választ, hogy mit választana inkább a gyerek: azt szereti-e jobban, ha az anyukája a kedvenc könyvéből felolvassa a kedvenc meséjét, vagy éppen amihez kedve van, vagy pedig inkább arra kéri az anyukáját vagy apukáját, hogy mondjon ő egy mesét, történetet, vagy meséljen arról, milyen volt, amikor ő volt kicsi, vagy pedig óvodás.

A meseolvasás történhet egy mesekönyvből, vagy akár egy internetes oldalról egyaránt. A mesemondás is lehet egy kedvenc meséjük tartalma, de akár egy játékról, plüss játékról, vagy egy olyan kérdésről, ami nagyon érdekli a gyerekeket.

A mesélés mély nyomot hagyhat a gyermek életében éppen ezért a gyermekek igényei szerint döntünk arról, hogy elolvassuk a mesét, vagy pedig kitalálunk egyet.

A szülők válasza alapján:

13. diagram: Mit szeret jobban a gyereke? (saját szerkesztés)

Összesen 92 válasz érkezett arra, hogy a gyerek inkább azt szereti, ha a szülők olvasnak neki. A maradék 33 szülő gyermeke, inkább azt választaná, hogy meséljenek neki.

Az utolsó előtti kérdés egy kifejtős kérdés volt. A szülők a gyermekeik kedvenc meséjét, vagy mesekönyvét írták le. Ennél a kérdésnél kifejezette mesekönyvre voltam kíváncsi, nem mesére. Előfordul olyan szülő, aki könyv helyett egy konkrét mesét írt le. A válaszok sokszínűek lettek, volt, aki több mesét is megjelölt.

A gyermekek kedvenc mesekönyve:

B. Erika- Bogyó és Babóca- 15 válasz	Marék Veronika- Boribon mesék- 6válasz	Magyar népmesék- 2válasz
Sven Nordqvist- Pettson és Findusz- 2 válasz	Csankó Zoltán- Verdák- 2 válasz	Csukás István- Mirr- Murr- 2 válasz
Andersen meséi- 2 válasz	Bartos Erika- Anna, Peti, Gergő- 6 válasz	Csukás István- Pom- Pom- 1 válasz
Rudyard Kipling- A dzsungel könyve - 2 válasz	Titoktündér sorozat- 2 válasz	Dániel András- Kuflik- 2 válasz
Jégvarázs meséje- 2 válasz	Várad Adrienn- Leszel a barátom?- 4 válasz	Hófehérke és a hét törpe- 1 válasz

Berg Judit- Lenge mesék- 3 válasz	Pipp és Polli mesék- 1 válasz	Sehány éves kislány- 1 válasz
Nana Mayer- Bori mesék- 4 válasz	Grimm mesék- 2 válasz	Ezeregy éjszaka legszebb meséi- 1 válasz
Bartos Erika- Brúnó Budapesten- 6 válasz	A legszebb gyermekmesék- 2 válasz	J. D.- Papírbabák- 1 válasz
A majom mamája- 2 válasz	Alan Alexander Milne- 3 válasz	Csukás István- Süsü a sárkány- 1 válasz
Három csacska kiskacsa- 1 válasz	Bálint Ágnes- Mazsola- 1 válasz	Fekete István- Vuk 1 válasz
Kiki és Koko- 1 válasz	Axel Sceffler- Zog- 1 válasz	Rumini- 2 válasz
Marék Veronika- Kipp- Kopp- 2 válasz	Piroska és a farkas- 1 válasz	Hihetetlen történetek- 1 válasz
Gyermekbiblia- 1 válasz	Mindennapra egy mese- 1 válasz	Kököszi és Bobojsza- 1 válasz
Égből pottyant mesék- 1 válasz	Harcos Bálint- Boszorkánycica- 1 válasz	Tesz- vesz város- 3 válasz
Képes mesekincstár- 1 válasz	Nyuszkó a kis feltaláló- 1 válasz	Egyéb: Nincs konkrét mesekönyv- 14 válasz

1. táblázat: A gyermekek kedvenc mesekönyve (saját feldolgozás)

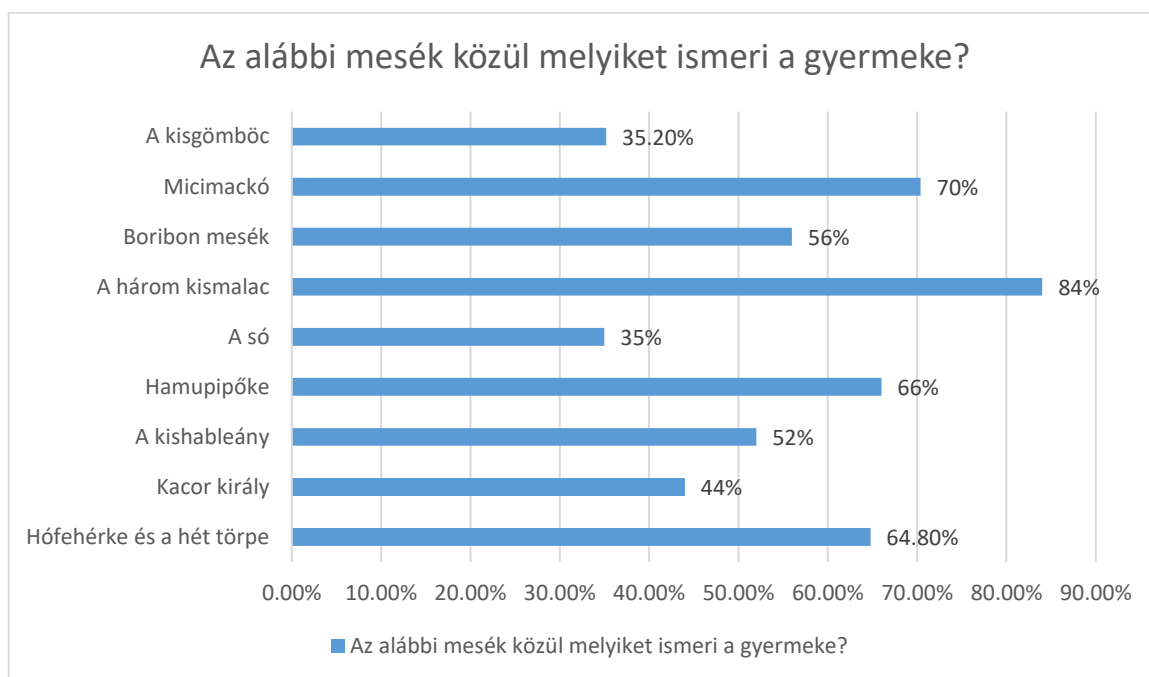
A mesekönyvek igazán változatosak. Előfordulnak viszont olyan mesék, amelyeket több szülő is olvas a gyerekének. A legtöbben a Bartos Erika- Bogyó és Babóca könyvet választották. Bartos Erika kortárs író könyvei a gyerekek számára nagy kedvenc. Másik sikeres könyve az Anna, Peti, Gergő.

A gyerekek másik nagy kedvence Marék Veronika- Boribon meséi. Ez a mesesorozat egy mackóról szól, aki próbálja megérteni a világot. Nagyon tanulságos meséi vannak. Marék Veronika másik nagy sikerű mesekönyve a Kipp- Kopp. Összesen Marék Veronika könyvet 8 gyerek választott.

Csukás István három sikeres meséje is a felsorolások közé került. A Mirr-Murr mesét 2 gyerek válassza szívesen esti mesének, de van, aki szívesen válassza a Pom- Pom-ot és a Süsü a sárkányt.

A többi mesére egy- két választás esett. Előfordulnak közöttük régi és újabb mesék is. Mindössze 14 szülő nem adott pontos választ. Ők inkább a „mindent szeret”, „azt olvasok, amit a gyerek választ”, vagy „nincs kedvenc” opciót választották.

Az utolsó kérdésnél több lehetséges választ lehetett jelölni. Kilenc mese volt felsorolva, amelyeknek könyves és mesés verzióját is ismerjük. A kilencből három magyar népmese, három állatmese és három tündérmese volt felsorolva. Arra kerestem a választ, hogy melyik mesetípusból ismerik fel a gyerekek a legtöbbet.

14. diagram: Az alábbi mesék közül melyiket ismeri a gyermek? (saját szerkesztés)

Ezeket a százalékok a 125 gyerekhez viszonyítva vannak feltüntetve. A meséket összesen ennyi gyerek ismerte fel:

- Kiscigány- 44 gyerek
- Micimackó- 88 gyerek
- Boribon mesék- 70 gyerek
- A három kismalac- 105 gyerek
- A só- 35 gyerek
- Hamupipőke- 66 gyerek
- A kishableány- 52 gyerek
- Kacor király- 44 gyerek
- Hófehérke és a hét törpe- 81 gyerek

Ezeket a számokat, ha összeadjuk, akkor a népmesék kategóriából összesen 123, állatmeséből 263, tündérmeséből pedig 199 volt összesen ismeretes a gyerekek számára.

2.5. A kutatás összegzése

Kutatásomban arra kerestem a választ, hogy az óvodáskorú gyermekek az óvodán kívül hogyan jutnak a meséhez saját otthonaikban. Keresem arra a választ, hogy milyen típusú meséket választanak a gyermekek otthonaikban, illetve milyen típusú könyveket és meséket szeretnek hallgatni. Kutatásomban a szülők válaszára voltam kíváncsi.

A kutatásom eredményei valahol meglepőek és valahol megnyugtatóak és biztatóak voltak. Mindegyik szülők együttműködő és segítőkész volt, mindenki szívesen kitöltötte a számára elküldött kérdőívet. A kutatásomat összegezve úgy gondolom, hogy a kérdéseimre választ kaptam, a hipotézisem pedig helyesnek bizonyult.

Az eredményekből kiindulva a kutatásom sikeresen zárult.

Összefoglalás

Szakdolgozatomban az óvodáskorú gyerekek mesével való kapcsolatát vizsgáltam a megfelelő szakirodalommal. A gyermek számára a mese elengedhetetlen, segít a szocializálódásban, önmaga megismerésében. Amikor a gyermek óvodás lesz, a szorongás megnő benne. Nem ismeri a gyerekeket, felnőtteket, úgy érzi, egyedül van. Ilyenkor fontos, hogy az óvónő közeledjen hozzá. A legjobb módszer a kételyek feloldására a mese. A mesét a gyermek úgy éli meg, mintha róla szólna ezért nagyon fontos az, hogy az óvodapedagógus megválogassa az általa felolvasott, elmondott meséket. Amikor látja, hogy a gyermek valami miatt szomorú vagy fél valamitől, akkor válasszon egy olyan mesét, ahol a gyermek magára ismerhet, és a mesében lévő főhős problémájának a megoldására, ő is megoldást talál a saját problémájára.

Meseolvasás közben biztosítani kell a megfelelő légkört. Az óvónő beszéde legyen érthető, tiszta. Az óvónő fontos, hogy figyeljen a beszédstílusára, a hanglejtésre, a megfelelő szóhasználatra. Több mesetípus közül lehet választani, attól függően, hogy milyen a gyerekek hangulata, érdeklődése, vagy ami a foglalkozáshoz a leginkább megfelelő.

Kutatásomat a szülők körében végeztem, arra voltam kíváncsi, hogy a szülők milyen, úton- módon adják át a mese lényegét a gyermekeiknek, milyen gyakran olvasnak mesét, mi a gyermekek által leginkább kedvelt mesetípus. Egy kérdőív volt a segítségemre, melyből új és számomra meglepő információkat sikerült gyűjtenem.

A kutatásban a célokat sikerült megvalósítani, ezáltal is tapasztalatot szereztem. A mese értékes, legyen szó bármelyik típusról. Egy mese akár érzelmi, akár értelmi, de mindenképp hatást gyakorol a gyerekek életére és maradandó nyomot hagy.

Резюме

Дитина, коли вводиться у нову компанію, багато разів може мати сумніви, і тому фахівець з дошкільного виховання має зробити все, щоб виграти їхню довіру. Один з шляхів до нього може бути розповідання казок.

На вплив казок дитина починає себе вести вільно, і може ставити питання про нього. А завдання фахівців з дошкільної освіти, щоб відповіли на ці запитання. Фахівець має слідити за стилем мовлення, за інтонацією, і на акцент, тому що дитина набирає приклади з неї. Мова має бути простою, зрозумілою, і яскравою. Рідна мова найважливіший засіб для впровадження соціальних відносин і для зв'язків між людьми. У тому важливо, щоб фахівець казку і світ казок використала правильним чином, тому що це допоможе дитині бути самовпевненим, допомагає фантазії і провадженню соціальних відносин.

У дітей казка може навіть сформувати інший характер, і тому важливо, щоб фахівець читала навчальні казки, тому що вони вивчають як бути чесним і поважати інших. Казка має ефект розвитку характеру. Ми, фахівці беремо на себе відповідальність з вихованням цих дітей. Наша ціль виховати дітей з добрим, з самовідданим і з подібним характером.

Felhasznált irodalom

1. BÁRDOS JÓZSEF (2015): *Piroska és a vegetáriánus farkas. Kalandozás a kortárs gyermekirodalomban*. Budapest: Pont Kiadó
2. BERNÁTH ÁDÁM (2006): *Irodalom, irodalomtudomány, irodalmi szövegelemzés*. <http://mek.niif.hu/05400/05477/05477.pdf> (Hozzáférés ideje: 2020. 02.22)
3. Bolton, G. (1993): *A tanítási dráma elmélete*. Budapest: Marczibányi Téri Művelődési Központ
4. BÚS IMRE (2008): *A játék alkalmazása az iskolai oktatásban, nevelésben*. OKKER Kiadó, Budapest
5. DANKÓ ERVINNÉ (2004): *Irodalmi nevelés az óvodában*. Budapest: Okker Oktatási, Kiadói és Kereskedelmi Kft.
6. ERDÉLYI MARGIT (2013): *A mese, mint sajátos műfaj*. <http://irodalmiszemle.sk/2013/05/erdelyi-margit-anmese-mint-sajatos-mfaj/> (Hozzáférés ideje: 2020. 02. 06)
7. GÁBOR IZABELLA (n.é.): *Gyermekirodalom (Fogalomismertetés, sajátosságok, forrásrétegek, műfajok)*. https://www.academia.edu/13529784/1._GYERMEKIRODALOM_Fogalomismertet%C3%A9s_saj%C3%A1tosságok_forr%C3%A1sr%C3%A9tegek_m%C5%B1fajok (Hozzáférés ideje: 2020.04.25.)
8. GERLINDE ORTNER (1993): *Gyógyító mesék*. Móra könyvkiadó
9. GÓSY MÁRIA (1999). *Pszicholingvisztika*. Budapest: Corvina Kiadó
10. HUSZTI JÓZSEF (2013): *A gyermek testi lelki fejlődése*. Budapest
11. KORINTUS MIHÁLYNÉ, DR. NYITRAI ÁGNES, RÓZSA JUDIT (n.é.): *Játék a bölcsődében*. Módszertani levél. <http://mek.oszk.hu/17700/17731/17731.pdf>
12. LÁPOSI TERKA (n. é.): *Módszertani segédlet a bábjáték és a bábkészítés valamint a dráma és színjáték tárgyak tanításához* http://ofi.hu/sites/default/files/ofipast/2013/11/szin_bab_modszertani_segedlet.pdf (Hozzáférés ideje: 2018. 03. 21)
13. MARÓDI LÁSZLÓ (2013): *Gyermekgyógyászat*. https://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/2011_0001_524_Gyermekgyogyaszat/c_h02s04.html (Hozzáférés ideje:2020. 02. 06)
14. NÓGRÁDY LÁSZLÓ (1917): *A mese*. Budapest, Pritz Ármin könyvnyomda.

15. PÁLFI SÁNDOR (2015): *Óvodapedagógiai módszertani kézikönyv*. Debrecen: Debreceni egyetem
16. PETHŐNÉ NAGY CSILLA (2005): *Módszertani kézikönyv*. Budapest: Korona kiadó
17. RANSCHBURG JENŐ (1981): *Félelem, harag, agresszió*. Budapest: Tankönyvkiadó
18. RIGLER ILONA (2019): *Amire a gyerekeknek az egészséges lelki fejlődéshez szükségük van*.
https://www.csaladinet.hu/hirek/baba/babagondozas/25505/amire_a_gyerekeknek_az_egeszeges_lelki_fejlodeshez_szukseguk_van (Hozzáférés ideje: 2020. 02. 06)
19. ROSTA KATALIN (2006): *Add a kezed*. Budapest: Logopédiai kiadó
20. SZINGER VERONIKA (2008): *Kisgyermekkorai írás- olvasás esemény. Indirekt találkozás az írásbeliséggel iskoláskor előtt*. Pécs: Pécsi egyetem
21. SZŐKE ISTVÁN (1998): *A bábjátászás ábécéje az ujjaktól a marionettig*. Dunaszerdahely: Gyurcsó István alapítvány füzetek 12
http://ofi.hu/sites/default/files/ofipast/2013/11/szin_bab_modszertani_segedlet.pdf
(Hozzáférés ideje: 2020. 03. 21)
22. TANCZ TÜNDE (2011): *A kommunikáció és a nyelv fejlődése a kora gyermekkorban*.
http://janus.ttk.pte.hu/tamop/tananyagok/kommunikacio_es_fejlodes/index.html
(hozzáférés ideje: 2020. 04. 20)
23. ZILAHY JÓZSEFNÉ (1996): *Óvodai nevelés játékkal, mesével*. Budapest: Eötvös József könyvkiadó
24. ZÓKA KATALIN (2007): *A meseválasztás kérdései az óvodában*
http://www.tanszertar.hu/eken/2007_02/zk_0702.htm (Hozzáférés ideje:2020. 02. 06)

Mellékletek

Kaparászó egerek

Egyik gyermek a "macska" az asztal alatt. A többiek az "egerek", az asztal körül állnak, kezükkel az asztalt kaparják. A macska egy óvatlan pillanatban kezével odakap az asztal tetejére. Ha valakinek a kezét sikerül megfognia, helyet cserél vele. Ha nem, továbbra is ő marad a cica.

Elérhető: <http://webovoda.blogspot.com/2009/07/kaparaszo-egerek.html>

Pukkancs Maki hiszti könyve

Egy nap Maki felmászott a kedvenc fája tetejére, hogy leszedegesse a finom érett banánokat. A fa tetejéről furcsa zajra lett figyelmes: "Huhúúúúú!" - sípolt valami a távolból. Maki roppant kíváncsi lett. Egyik fáról a másikra szökölt, hogy megláthassa azt a furcsa lényt, akihez a hang tartozik. És a fa legmagasabb csúcsáról meg is látta: egy piros vonat zakatolt a távolból és sípolt vidáman: "Huhúúúúúú!" Aztán pedig zakatolt: "Sihuhuhu-sihuhuhusihuhuhu-sihuhuhu". A kocsikban vidám állatok kocsikáztak. Ott ült az elefánt (mutass rá!), a zsiráf, a viziló, a papagáj, a majom és még a kígyó is. Az elefánt vígan trombitálta: "Huhúúúúúú!" Most legyél te is olyan, mint a gőzmozdony!

A feladat:

1. Képzeld azt, hogy te vagy a gőzmozdony! Szív be a levegőt és fújd ki! (mutasd meg neki, hogyan kell si-re beszívni a levegőt, hu-ra kifújni!
2. Lassan induljatok el a szobában körben, mintha ti lennétek a gőzmozdonyok! Közben mondjátok, hogy si-huhuhu!
3. Diktáld a tempót: amikor lassabb a siuhuhu lassan kell menni, amikor gyorsabb, akkor gyorsan!
4. Ha ez már jól megy, beiktathattok még egy elemet: "Huhúúúúúúúú"-ra meg kell állni és nem szabad mozdulni addig, amíg újra nem indul a "siuhuhu".

Elérhető:

https://www.kismamablog.hu/wpcontent/uploads/2016/11/pukkanacs_maki.pdf

A hétfejű sárkány

Volt egyszer, hol nem volt, hetedhét országon is túl, volt egy nagy kert. Ennek a kertnek a közepén állott egy nagy aranyalmafa, ámde erről a fáról senki sem evett soha

almát, mert éjjel mindig ellopta valaki. Ez a kert a Napkeleti Király tulajdona volt, akit nagyon bosszantott ez a dolog, ezért elhatározta, hogy a végére jár, ki a tolvaj. Volt ennek a királynak három fia, és mind a három fia vállalkozott rá, hogy meglesik az almatolvajt. A király féltette a fiait, nehogy valami bántódásuk essék, de amikor látta, hogy más kiút nincsen, beleegyezett. Így a legnagyobbik fiú este leült az almafa alá, és várta a tolvajt. Éjfélkor nagy szél kerekedett, ami felkapta a királyfiút, és reggelre, amikor kimentek a szülei és a testvérei, már nyoma sem volt. Búsultak és siratták a fiút, de az csak nem került elő. A király kidoboltatta az egész országban, hogy aki tud valamit a fiáról, azonnal jelentse, ám senki sem tudott róla semmit. Az aranyalmát ezután is minden éjjel ellopta valaki. Egy napon előállt a középső fiú, és azt mondta az apjának:

- Kedves apámuram, egy életem, egy halálom, én elmegyek és addig haza sem jövök, amíg meg nem találom a bátyámat. A király nem akarta elengedni a fiút, de az addig kérlelte, amíg beleegyezett. Éppen almaérés ideje volt, és a fiú este kiült az almafa alá és várt. Amikor éjfél ütött az óra, ismét nagy szél kerekedett, és ezt a fiút is elragadta a szélvész. Siratták szegény gyermeküket, de azzal mit sem értek, mert – mintha a föld nyelte volna el – nyomaveszett. Időközben a kicsi királyfi búsán kóborolt az udvaron, és eljutott a lovak istallójába is. Sorra látogatta a paripákat, keresve a legjobbat, mert titokban arra készült, hogy elmegy megkeresni a bátyjait. Amint a legutolsóhoz ért, látott egy olyan legyengült lovat, hogy az még felállni sem tudott. Nagyon megsajnálta, és végigsimított a hátán. Ekkor megszólalt a vén ló:

- Én tudom, hol vannak a bátyáid. A hétfejű sárkány rabolta el őket, de te semmit se féljél, mert én megsegítelek téged, csak tedd azt, amit mondok. Hozz nekem egy tál paraszt, mert én táltoparipa vagyok. Ha én azt megeszem, kantározz fel engem azzal a nyereggel, amit a falon látsz, és üljél fel a hátamra, este pedig álljál a fa alá, a többit pedig bízd rám. Kérezkedett a királyfi az apjától almafát őrizni, de ő hallani sem akart róla. De amikor megtudta, amit a táltoparipa mondott, elengedte. Estére minden úgy lett, ahogy eltervezték. Odaálltak a fa alá, és várták az éjfél. Mikor éjfél harangoztak, jött a szélvihar, de a királyfi jól megkapaszkodott a ló sörényébe, és a szél nem tudta elvinni. Akkor jött a sárkány, és mind a hét szájával enni kezdte az almákat. Amikor végzett az almákkal, ahogy jött, úgy eltűnt. De a táltoparipa sem volt rest, és mivel szárnya is volt, utána repült. Hát, lássatok csodát! Az almafa tetején, ahonnan már a föld sem látszott, ott volt a sárkány palotája, és kacsalábon forgott. Rögtön meglátta a királyfi a bátyjait az ablakban, és odakiáltott nekik:

- Eljöttem értetek! A sárkány, mivel jól belakott az almával, lefeküdt aludni. Ezt használta ki a királyfi és a táltos, hogy kiszabadítsa a két testvért, és felvegyék őket is a ló hátára. A táltos kiterjesztette a szárnyait, és azonnal elrepült. Amint repült, egyszer csak azt mondja a királyfinak:

- Nézzél hátra, mert ég a jobb arcom. Az hátranézett, és azt látta, hogy jön utánuk a sárkány. Erre a táltos átbukfencezett a fején, és lett belőle egy tó, a testvéreket pedig kacsává változtatta. Ott úsztak a vizen. Na, odaér a sárkány, és kérdi a kacsákat:

- Nem láttatok erre menni egy lovat három fiúval a hátán? Azt felelték, hogy már száz éve itt úszkálnak, de még ilyent nem láttak. Erre a sárkány nagy dühösen visszafordult, ők meg folytatták az útjukat. Egyszer megint mondja a táltos:

- Nézzetek hátra, mert megint ég a bal arcom. Jaj, már megint jön a sárkány! A ló átbukfencezett a fején, és egy malommá változott, a fiúk pedig molnárrá, és örölték a lisztet. Kérdi a sárkány, hogy nem láttak-e erre egy lovat a hátán három fiúval? Azt válaszolták, hogy száz éve őrlik a lisztet, de ilyent nem láttak! Újra visszafordult a sárkány, ők meg folytatták az útjukat. Harmadszorra is mondja a ló:

- Nézzetek hátra, mert most mind a két arcom ég. Megint nyomunkban van a sárkány. Akkor a táltos leszállott a földre, és azt mondta a fiúknak, hogy most már meg kell vívjanak a sárkánnyal, de egyet se féljenek, mert ő segít nekik. Leszállott a sárkány is, és elővette a kardját, a fiúk is kardot rántottak, és nekifogtak az ütközetnek. A fiúk első futamra levágták a sárkány három fejét, másodikra a másik hármat. A sárkány hiába hadakozott, nem tudott ártani nekik, mert a táltos ló a szárnyaival elhárította a kardvágást. Mikor a sárkány csak egy fejjel maradt, elkezdett könyörögni, hogy hagyják meg az életét, mert örökre hálás lesz, és az almát sem viszi el. Mivel jószívűek voltak, megkegyelmeztek neki és mindenki ment a maga útjára. Amikor a fiúk hazaértek, és meglátták őket a szüleik, hinni sem akartak a szemüknek, mert már azt hitték, hogy elpusztultak, de amikor meggyőződtek róla, hogy a fiaik jöttek meg, boldogan ölelték és csókolták őket. Az öreg király rögtön átadta a trónját a fiainak, akik jó és igazságos uralkodók lettek.

Elérhető: <https://www.nepmese.hu/mesetar/mesek/a-hetfeju-sarkany>

4. sz. melléklet

Az egér és az oroszlán

Messze-messze a forró homoksivatag közepén, élt egyszer egy kisegér. Kényelmes lakása volt a piramis két kockája között. Történt egy reggel, hogy a szokottnál is korábban ébredt. Gyorsan kiugrott az ágyból, megmosakodott, és buzgón mosni kezdte fogacskáit.

Olyan rendes kiséger volt, hogy ezt sosem mulasztotta volna el. Utána jól bereggelizett, fejébe csapta trópusi sipkáját és sétára indult a sivatagban. Már alaposan elfáradt, amikor egy árnyékot vett észre. Azon nyomban le is heveredett. Igen ám, de az árnyékot egy sas madár vetette és máris lecsapott a kiségerre.

Futott- futott a kiséger, a madár már majdnem megfogta, de nagy szerencséjére egy bambusznád került az útjába. Tüstént belebújt. Azt hitte megmenekült, de a sas madár éles karmaival a bambusznáddal együtt a levegőbe ragadta. Óvatosan kikukucskált az egérke és bánatában sírva fakadt, amikor látta, hogy ég és föld között lebeg. No, de azért nem vesztette el a fejét!

Zsebkendőjéből ejtőernyőt rögtönzött és nagy bátran leereszkedett a földre, azután futásnak eredt. Amikor egy alvó oroszlán mellett szaladt el, a sas madár újra lecsapott rá, de nem a kiségeret, hanem az oroszlán farka bojtját találta el! Az oroszlán rettenetesen felbőszült, és megsértett királyi farka végével úgy vágta kupán a sas madarat, hogy az talán még most sem tért magához. Az állatok királya ráfordult az egérkére:

- Meg állj, te kis izgága! Biztosan te voltál az oka az egésznek! Most azonnal agyoncsaplak!

- Uram Királyom, kegyelmezz az életemnek! Meglátod, meghálálom, egyszer még a segítségedre lehetek!

- Te akarsz nekem segíteni, te tökmag! Hihih! - nevetett az oroszlán

- Nem bánom, amiért megnevettettél, nem bánalak! Haza mehatsz! Ment a kiséger, ahogy a lába bírta. Leszállt az este. Az oroszlán sétájára indult. Időnként felnevetett:

- Bolond kiséger! Még ő akar nekem segíteni! Úgy elgondolkodott, hogy nem vette észre a csapdát. Egy rántás, egy kiáltás, és az állatok királya már lógott is a fán. Az egér épp lefekvéshez készülődött, amikor meghallotta az oroszlán kétségbeesett ordítását. Rögtön segítségére indult.

Amint a hálóban kapálózó oroszlánt meglátta, tudta mit kell tennie. Egy párnát húzott a fa alá, aztán felmászott a fára. Éles fogaival rágni kezdte a kötelet. A kötel nemsokára elszakadt és az oroszlán lehuppant a párnára. Újra szabad volt.

- Te kinevettél engem, nem hitted, hogy segíthetek rajtad. Most láthatod, hogy az egér hálája is jól jöhet egyszer...

Elérhető: <https://posztosreka.hu/wp-content/uploads/2018/02/Az-eg%a9r-%c3%a9s-az-oroszl%a9n.pdf>

Benedek Elek: A három kívánság

Hol volt, hol nem volt, hetedhét országon is túl, még Óperenciás-tengeren is túl, volt egyszer egy szegény ember és annak felesége. Fialatok voltak mind a ketten, szerették is egymást, de a nagy szegénység miatt sokszor összeperlekedtek.

Egyszer egy este az asszony tüzet rak. Gondolja magában, mire az ura hazajön, főz valami vacsorát, de bizony nem volt miből. Még a víz fel sem forrott, jön haza a gazda, s mondja a feleségének nagy örömmel:

- Hej, feleség, ha tudnád, mit történt! Vége a nagy szegénységnek, lesz ezután minden, amit szemünk-szájunk kíván.

- Ugyan nem tréfáljon kend - mondja az asszony -, talán bizony kincset talált?

- Meghiszem azt! Hallgass csak ide. Amint jövök az erdőből, mit látok az út közepén? Berekedt a nagy sárba egy kicsi aranyos kocsi, a kocsi előtt két mókus, s a kocsiban olyan szép asszony ült, amilyent még világéletemben nem láttam. Bizonyosan tündér lehetett. Mondja nekem az a tündér:

"Te jó ember, segíts ki a sárból, s bizony nem bánod meg."

"Hát én hogyan segíteném!" - mondtam én.

Azzal megfogtam az aranyos kocsit, asszonyostul, mókusostul kikapom a sárból.

Akkor aztán töviről hegyire kikérdezett engem: van-e feleségem? Mondtam én: van bizony. Gazdag vagyok-e? Mondtam én: biz szegény vagyok, mint a templom egere.

"No bizony, ha szegény vagy, mondd meg otthon a feleségednek, hogy kívánjon három dolgot, akármit, s mind a három kívánsága azonnal teljesül."

- Hallá-e - mondta az asszony -, ne tréfáljon, mert nincs kedvem a tréfára.

- Jól van, jól, hát próbáljuk meg, kívánj valamit.

- Hát jól van, kívánok. Ó, uram istenem, bárcsak egy rőfös kolbász kerülne ide!

Abban a szempillantásban a kéményből leereszkedett egy nagy lábos, s a lábosban egy rőfös kolbász volt, szépen összetekeredve.

- Látod, hogy igazad volt - mondá a szegény ember. - Hanem most már valami okosabban kívánjunk, mert látod, hogy teljesedik.

A szegény ember elé vette a pipáját, még volt egy kicsi dohánya, teletömte. Gondolta, ha pipára gyújt, majd valami okosabb jut eszébe. Benyúl a tűzbe, hogy szemet vegyen ki a pipájára, de olyan ügyetlenül talál belenyúlni, hogy a lábos felfordult a hamuba. Felpattant az asszony, elkezdett lármázni:

- Jaj, de ügyetlen kend, bárcsak az orrára nőne ez a kolbász!

S ahogy ezt kimondta, már ott is lógott az urának az orrán a rőfös kolbász, úgy odaforrott, hogy azt szépszerével levenni nem lehetett.

Hej, uram teremtőm, megszorodtak mind a ketten, már most mit csináljanak, mit kívánjanak harmadiknak?

Mondja az ember:

- Előbb ezt a kolbászt vegyük le.

Próbálja az asszony, nem tudja levenni.

- Hát bizony ezt le kell vágni - mondja az asszony. - Egy kicsit az orrából is lecsippentünk, nem olyan nagy baj az!

- De már azt nem engedem!

- Bizony, ha nem, akkor járjon kend a kolbással!

- De már ezt nem teszem, hogy az egész világ csúfja legyek.

- Istenem, istenem, mit tudunk csinálni?

- Tudod mit, asszony - mondja az ember -, kívánd azt, hogy a kolbász essék le az orromról.

Mit volt mit tenni, a szegény asszony mégiscsak azt kívánta, hogy az ura orráról essék le a kolbász. Mikor aztán leesett, a hamut szépen lemosta róla, úgy megették egy ültükben, hogy egy falat sem maradt belőle. Evés közben szépen megbékültek, s többet a szegénység miatt nem veszekedtek, hanem dolgoztak sokat. Lett aztán ökör is, ló is, lett föld is, lett szép ház is. Még ma is élnek, ha meg nem haltak.

Elérhető:

<https://egyszervolt.hu/estimese/benedek-elek-harom-kivansag-20200224.html>

6. sz. melléklet

A mese fontossága az óvodáskorú gyerekek életében

1. Gyermek életkora

- Saját válasz

2. Gyermek neve

a) fiú

b) lány

3. Milyen gyakran olvas mesét a gyerekének

a) egy nap többször is

b) minden este

c) hetente 3-4 alkalommal

d) havonta 1-2 alkalommal

4. Milyen típusú meséket szeret a gyereke

a) népmese

b) műmese

c) verses mese

d) egyéb

5. Mit szeret jobban a gyereke

a) meseolvasást

b) mesenézést a TV-ben

6. Milyen típusú könyvekből olvas mesét

a) képeskönyvekből

b) kép nélküli könyvekből

c) internetes oldalakról olvasom

d) egyéb

7. Melyik mesét választaná a gyermeke

a) fabula, állatmese

b) tündérmese

c) népmese

d) tréfás mese

8. Ön olvassa vagy meséli gyermekének a mesét

a) mesélem

b) olvasom

9. Az új vagy a megszokott mesét választaná a gyermeke

a) minden alkalommal új mesét választ

b) egy mesét nagyon sokszor el kell olvasnom, újra meg újra

c) egy- két alkalom után megunja

10. Szokta- e emlegetni a gyermeke egy- egy mesehős jótettét/ cselekvését

a) igen

b) nem

11. Szokott- e idézni játék közben a mesékből

a) igen

b) nem

c) néha előfordul

12. Szokott-e a gyermeke önállóan mesét mondani

a) igen

b) nem

13. Mit szeret jobban a gyereke?

a) mesemondást

b) meseolvasást

14. Gyereke kedvenc mesekönyve

- Saját válasz

15. Az alábbi mesék közül, melyiket ismeri a gyereke? (Több válaszlehetőség)

a) A kiscsibőc

b) Micimackó

d) Boribon mesék

e) A három kismalac

f) A só

g) Hamupipőke

h) A kishableány

i) Kacor király

j) Hófehérke és a hét törpe

Elérhető:

<https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSf->

WivvRNqKweRU0t3bao1Ojabf71Rv75T98OYnXp3B6y-

IRw/viewform?fbclid=IwAR2If8CRF3U8FVv3tWXjQuDiloNKo1gAAyq9eFDYbyLHen

FmpJNOCdci-GM

7. sz. melléklet

A kiscsibőc

Hol volt, hol nem volt, volt a világon egy szegény ember; annak volt egy felesége, három leánya meg egy kis malaca. Egyszer megölték a kis malacot, a húsát felkötötték a padlásra. Már kolbásza, hurkája, sonkája, mindene elfogyott a kis malacnak, csak a csibőce volt még meg. Egyszer arra is ráéhezett a szegény asszony, felküldte a legöregebb leányát a padlásra:

- Eredj leányom, hozd le azt a kis csibőcöt, főzzük meg. Felment a legöregebbik leány érte; amint le akarta vágni, elkiáltotta magát a kis csibőc: "Hamm, bekaplak!" - azzal bekapta. Már odalent nem győzték várni. Felküldte a szegény asszony a középső leányát:

- Eredj már, leányom, nézd meg, mit csinál a nénéd ennyi ideig. Felment a középső leány, kereste a nénjét, s hogy nem találta, le akarta vágni a gömböcöt. De a gömböc megint elkiáltotta magát: "Hamm, téged is bekaplak!" - azzal bekapta ezt is. Már odalent sehogy se tudták elgondolni, hogy mért nem jön az a két leány, felküldte hát a szegény asszony a legkisebb leányát is:

- Ugyan, leányom, eredj már fel, nézd meg, mit csinál a két nénéd. Aztán hozzátok le azt a gömböcöt valahára. Felment a legkisebb leány is, de ezt is csak elnyelte a gömböc. Már a két öreg sehogy se tudta mire vélni a dolgot.

- No, apjuk - mondja a szegény asszony -, már látom, magamnak kell felmennem. Azok most bizonyosan az aszalt meggyet eszik. Felment a szegény asszony, kereste a leányait, hogy nem találta, le akarta vágni a gömböcöt, de a gömböc ezt is bekapta.

A szegény ember csak várta, csak várta őket, hogy nem jöttek, gondolta, tán valami baj van, felment ez is. Amint közel ment a kis gömböcöz, ez elkiáltotta magát: "Hamm, téged is bekaplak!" Azzal bekapta ezt is, de a rossz kócmadzag már az öt embert nem bírta meg, leszakadt a kis gömböc.

Elkezdett görögni, görgött-görgött, a padlás grádicsán is legörgött, kiment egyenesen az utcára.

Éppen ott ment el egy csomó kaszás, jött haza a mezőről, a kis gömböc azokra is rákiáltott:

"Hamm, titeket is bekaplak!" Azzal bekapta ezeket is. Megint csak görgött odább; előtalált egy regiment katonát, azokra is rákiáltott:

"Hamm, titeket is bekaplak!" Azzal bekapta ezeket is. Megint csak görgött odább, egyszer csak egy hídra ért, amely alól a víz egészen ki volt száradva, éppen akkor ment arra egy hintó, a kis gömböc félre akart előle ugrani, hogy el ne tapossa, de leesett a hídról, kirepedt az oldala, kiömlött belőle a sok ember, ki-ki a maga dolgára ment, a kis gömböc meg ott maradt kirepedve. Ha a kis gömböc ki nem repedt volna, az én mesém is tovább tartott volna.

Elérhető: <https://nepmese.hu/mesetar/mesek/a-kis-goemboec>

8. sz. melléklet

A só

Volt egyszer egy öreg király, s annak három szép leánya. A fél lába már koporsóban volt a királynak, szerette volna mind a három leányát férjhez adni. Hiszen az nem is lett volna nehéz, mert három országa volt, mind a három leányára jutott hát egy-egy ország.

Hanem amiképpen nincs három egyforma alma, azonképpen a három ország sem volt egyforma. Azt mondta hát egyszer a király a leányainak, hogy annak adja a legszebbik országát, amelyik őt a legjobban szereti. Sorba kérdezte a leányokat, kezdette a legidősebbiken:

- Felelj nekem, édes leányom, hogy szeretsz engem?

- Mint a galamb a tiszta búzát - mondá a leány.

- Hát te, édes lányom? - kérdezte a középsőt.

- Én úgy, édesapám, mint forró meleg nyárban a szellőt.

- Na, most téged kérdezlek - fordult a legkisebbikhez -, mondjad, hogy szeretsz?

- Úgy, édesapám, ahogy az emberek a sót! - felelt a kicsi királykisasszony.

- Mit beszélsz, te haszontalan lélek - förmedt rá a király -, kitakarodj az udvaromból, de még az országomból is! Ne is lássalak, ha csak ennyire szeretsz! Hiába sírt, könyörgött a királykisasszony, hiába magyarázta, hogy az emberek így meg úgy szeretik a sót - nem volt pardon s grácia: világgá kellett, hogy menjen a kicsi királykisasszony. Elindult keserves sírás közt a kicsi királykisasszony, s betévedt egy rengeteg erdőbe. Onnét nem is tudott kivergelődni, szállást vert egy odvas fában, s ki-kijárt az erdőbe, szedett epret, málnát, szedret, mogyorót, s amit csak talált, úgy éldegélt egymagában.

Egyszer, mikor már egy esztendő is eltelt volt, arra vetődött a szomszéd királyfi, s ez megpillantotta a királykisasszonyt a málnabokrok közt. De a királykisasszony is észrevette a királyfit, s nagy ijedten beszaladt a fa odvába. Utánamegy a királyfi, s beszél:

- Ki van itt? A királykisasszony meghúzódott az odúban, reszketett, mint a nyárfalevél, s egy szó nem sok, annyit sem szólt. Újra kérdi a királyfi:

- Hé! Ki van itt? Ember-e vagy ördög? Ha ember: jöjjön ki, ha ördög: menjen a pokol fenekére! A királykisasszony most sem mert szólni. Harmadszor is kérdi a királyfi:

- Hé! Ki van itt? Szóljon! Ember-e vagy ördög, mert mindjárt bélövök! De már erre megijedt szörnyen a királykisasszony, s kibújt a fa odvából nagy szipogva-szepegve. Rongyos, piszkos volt a ruhája, szégyellte magát erősen, s keserves könnyhullatás közt mondta el a királyfinak, hogy ki s mi ő. Megtetszett a királyfinak a királykisasszony, mert akármilyen rongyos volt, akármilyen piszkos volt a ruhája, szép volt, kellemetes volt az arca. Szép gyöngén megfogta a kezét, hazavezette a palotájába, ott felöltöztette drága aranyos, gyémántos ruhába, s két hetet sem várt, de még egyet sem, azt gondolom, hogy még egy napot sem, de talán még egy órát sem: papot hívatott, megesküdtek, s csaptak akkora lakodalmat, hogy no ... ki tudná azt megmondani, hogy mekkorát.

Telt-múlt az idő, a fiatal pár nagy békességben élt, úgy szerették egymást, mint két galamb. Mondta egyszer a király:

- Na, feleség, én akkor, mikor először megláttalak, nem is igen firtattam, hogy mért kergetett el az apád. Mondd meg nekem a tiszta valóságot!

- Lelkem, uram - mondja a királyné -, én másként most sem mondhatom, mint ahogy akkor mondtam. Azt kérdezte az édesapám, hogy' szeretem őt, s én azt feleltem: mint az emberek a sót.

- Jól van - mondja a király -, majd csinálok én valamit, tudom, visszafordul az édesapád szíve. Hogy s mint fordítja vissza, arról semmit sem szólt a feleségének, hanem csak befordult a másik szobába, levelet írt az öreg királynak, s abban meghívta délebedre. Hát el is ment a levél másnap, s harmadnap jött az öreg király hatlovas hintón. Fölvezette a fiatal király az öreg királyt a palotába, a palotának a legszebb szobájába, ottan már meg volt terítve az asztal két személyre. Leülnek az asztalhoz, hordják az inasok a fáinnál fainabb ételeket, de hogy szavamát össze ne keverjem, a fiatal király megparancsolta volt, hogy az öreg király számára minden ételt külön főzzenek, süssenek, s abba sót ne tegyenek. No, ez volt csak az ebéd! Megkóstolta az öreg király a levest, merít belőle egy kanállal, kettővel, de le is tette mindjárt a kanalat, nem tudta megenni a levest, olyan sótalan volt. Gondolta magában az öreg király: ebből bizony kifelejtették a sót, de a sóban főttben (főtt marhahús) majd csak lesz. Nem volt abban annyi sem, mint egy mákszem. Hordták a pecsenyét szép sorjában, de vissza is vihették, mert a vén király csak megnyalintotta, s belé sem harapott, olyan cudar sótalan, ízetlen volt mind a sok drága pecsenye. De már ezt nem állhatta szó nélkül az öreg király.

- Hallod-e, öcsém, hát miféle szakácsod van nálad, hogy só nélkül süt-főz?

- Sóval süt-főz az máskor mindég, felséges bátyámuram, de én azt hallottam, hogy bátyámuram nem szereti a sót, megparancsoltam hát, hogy fejét vétetem, ha egy mákszem sót is tesz az ételekbe. No, öcsém, azt ugyancsak rosszul tevéd, mert én erősen szeretem a sót. Kitől hallottad, hogy nem szeretem?

- Én bizony éppen a kigyelmed leányától, felséges bátyámuram - mondá a fiatal király. Abban a szempillantásban megnyílik az ajtó, belépett a királyné, az öreg király legkisebbik leánya. Hej, Istenem, örült az öreg király! Mert még akkor megbánta volt szívéből, hogy elkergette a leányát, s azóta ország-világszerte kerestette mindenfelé. Bezzeg, hogy most a legkisebbik leányának adta legnagyobbik országát. A fiatal király mindjárt kezére vette ezt az országot is, s még ma is élnek, ha meg nem haltak.

Elérhető: http://www.alpokalja-fertotaj.hu/upload/content/17/a_so_uyhm.pdf

Kacor király

Egyszer volt, hol nem volt, volt egyszer egy özvegyasszony s annak egy macskája. Nagy macska volt már, de éppen olyan nyalánk volt, mintha kis macska lett volna. Egy reggel is mind felnyalta a lábasból a tejet. Megharagudott az özvegyasszony, jól megverte, s elkergette a háztól. A macska elbujdosott a falu végére, s ott nagy szomorúan leült a híd mellé. A híd végén ült egy róka is, lógatta a lompos farkát. Meglátja azt a macska, neki-nekifutott, s játszadozni kezd a róka farkával. A róka megijed, felugrik, megfordul. A macska is megijed, hátrál, s felborzolja magát. Így nézték egymást egy darabig. A róka sohasem látott macskát, a macska sohasem látott rókát. Mindegyik félt, de egyik sem tudta, mit csináljon. Végére a róka szólalt meg:

- Ugyan, ha meg nem sérteném, nem mondaná meg az úr, hogy miféle nemzetség?

- Én vagyok a Kacor király! - Kacor király? Soha híret nem hallottam! - Bizony pedig hallhattad volna. Minden állatot meg tudok regulázni, olyan nagy a hatalmam. Megszeppent a róka, s nagy alázatosan kérte a macskát, hogy legyen vendége egy kis csirkehúsrá. Minthogy már délfelé járt az idő, s a macska nagyon ehethetne, nem várt két meghívást. Elindultak hát a róka barlangjába. A macska hamar beletalálta magát a nagy uraságba, s örvendett, hogy a róka olyan tisztelettel szolgálja, mintha valóságos király volna. Urasan is viselkedett, keveset szólott és sokat evett, ebéd után álomra dőlt, s azt parancsolta a rókának, ügyeljen, hogy senki se háborgassa, amíg alszik. A róka kiállott a barlang szájához strázsálni. Hát éppen akkor ment el ott a kis nyúl.

- Hallod-e, te kis nyúl, itt ne járj, mert az én uram, a Kacor király alszik; ha kijön, majd nem tudod, merre szaladj; minden állatot megreguláz, olyan nagy a hatalma! Megijedt a kis nyúl, szép lassan elkotródott, s egy tisztáson lekuporodva azon gondolkozott: "Ki lehet az a Kacor király? Soha híret sem hallottam." Arra bódorgott egy medve is. Kérde tőle a nyúl: hova megyen?

- Járok egyet, mert nagyon unatkozom.

- Jaj, erre ne járj, mert a róka azt mondja, hogy az ő ura, a Kacor király alszik, s ha kijő, majd nem tudod, merre szaladj! Minden állatot megreguláz, olyan nagy a hatalma!

- Kacor király? Soha híret sem hallottam! Már csak azért is arra megyek, legalább meglátom, milyen az a Kacor király.

- El is indult a medve a róka barlangja felé.

- Hallod-e, te medve - kiált rá a strázsás.

- Itt ne járj, mert az én uram, a Kacor király alszik, ha kijő, nem tudod, merre szaladj; minden állatot megreguláz, olyan nagy a hatalma! Erre a medvének inába szállt a bátorsága, szó nélkül megfordult, és visszatért a kis nyúlhoz. Ott találta a kis nyúlal a farkast és a varjút is; panaszolták, hogy ők is éppen úgy jártak.

- Ki lehet az a Kacor király? Soha hírét sem hallottuk! - mondták mindnyájan, s mind azon tanakodtak, mit csináljanak, hogy megláthassák. Abban állapotok meg, hogy meghívják ebédre a rókával együtt. Mindjárt el is küldték a varjút, meghívni a vendégeket. Mikor a róka meglátta a varjút, nagy méreggel kifutott, s összeszidta, hogy megint alkalmatlankodik.

- Eltakarodj innen! Nem megmondtam már? Az én uram a Kacor király; ha kijő, majd nem tudod, merre szaladj; minden állatot megreguláz, olyan nagy a hatalma!

- Tudom, nagyon jól tudom; nem is a magam jószántából jöttem ide, hanem a medve, a farkas és a nyúl küldött, hogy meghívjalak benneteket hozzájuk ebédre.

- Az már más! Várj egy kicsit. Ezzel bement a róka megjelenteni a dolgot a Kacor királynak. Kisvártatva ki is jött, tudtára adta a varjúnak, hogy a király szívesen fogadta a meghívást, elmennek az ebédre, csak tudják, hova.

- Eljövök én holnap értetek, s elvezetlek! A jó hírre a medve, a farkas és a nyúl ugyancsak felütötte a lacikonyháját. A kis nyulat megtették szakácsnak, mert kurta farka van, s így nem könnyen égeti meg magát. A medve fát és vadakat hordott a konyhára. A farkas asztalt terített, és pecsenyét forgatott. Mikor kész volt már az ebéd, a varjú elindult a vendégekért. Egyik fáról a másikra szállott, de nem mert leszállani, hanem csak a fán maradt, s onnan szólítgatta a rókát.

- Várj egy kicsit, mindjárt készen leszünk - mondta a róka -, csak még a bajszát pödri ki az én felséges uram. S csakugyan, végre kijött a Kacor király is. Lassan s nagy méltósággal lépdelt elől, de a varjút szemmel tartotta, mert félt tőle. A varjú is szepegett, csak fél szemmel mert reátekinteni, egyik fáról a másikra szökdécselt, úgy vezette őket. A medve, a farkas és a nyúl nagy várakozásban volt, mind azt mondták: vajon milyen lehet az a Kacor király? Ki-kinéztek az útra, ahonnan a vendégeket várták.

- Ott jön, ott jön! Jaj istenem, merre fussak! - kiáltotta a kis nyúl, s ijedtében nekifutott a tűznek. Megpörkölte magát, s ettől olyan bátor lett, hogy fordultában belekapott a farkas képébe, jól végigkarmolta. A farkas azt hitte, hogy ezt csak a medve tehette véle, s ezért jól képen teremtette a medvét. A medve a kis nyúlnak akarta továbbadni az ütést, de a Kacor királyt találta el, aki épp akkor ért oda. Mikor látta, hogy a felséges Kacor királyt ütötte meg, úgy megrémült, hogy nyaka közé szedte a lábát. A Kacor király meg attól ijedt meg,

hogy így nyakon teremtették. Uzsgyi hát, ő is futóra! Elröppent ijedtében a varjú is. Még most is mennek, ha meg nem álltak.

Elérhető: <https://www.nepmese.hu/mesetar/mesek/kacor-kiraly>

Власник документу:
Моца Андрій Андрійович

ID перевірки:
1002985078

Дата перевірки:
11.05.2020 14:57:53 EEST

Тип перевірки:
Doc vs Internet + Library

Дата звіту:
11.05.2020 15:24:17 EEST

ID користувача:
92712

Назва документу: jakab Melinda

ID файлу: 1002999165 Кількість сторінок: 57 Кількість слів: 16987 Кількість символів: 112813 Розмір файлу: 551.01 KB

3.56% Схожість

Найбільша схожість: 2.6% з джерело <http://mek.niif.hu/00500/00598/00598.htm>

3.56% Схожість з Інтернет джерелами 81 Page 59

0.06% Текстові збіги по Бібліотеці акаунту 4 Page 59

0% Цитат

Не знайдено жодних цитат

12.6% Вилучень

Джерела менше, ніж 8 слів автоматично вилучено

12.6% Вилучення з Інтернету 26 Page 60

0.05% Вилученого тексту з Бібліотеки 2 Page 60

Підміна символів

Не знайдено заміненних символів